สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
Union for Civil Liberty (UCL.)

รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนประเทศไทย

“ความย้อนแย้งแห่งปี: เมื่อกฎหมายสังคมก้าวหน้า แต่เสรีภาพทางการเมืองถดถอย

ประจำปี 2568

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน(สสส.)
109 ซ.สิทธิชน ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก. เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310
0-2275-4231-2
uclthailand@gmail.com

สารบัญ

หน้า	เรื่องก้าวหน้า
1	รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนประเทศไทย ประจำปี 2568 “ความย้อนแย้งแห่งปี: เมื่อกฎหมายสังคมก้าวหน้า แต่เสรีภาพทางการเมืองถดถอย”
สถานการณ์สิทธิมนุษยชน **ก้าวหน้า**	
5	ความก้าวหน้าด้านกฎหมายข้อบังคับเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ และหลักประกันสุขภาพให้กับประชาชน
10	การเปิดสิทธิการยุติการตั้งครรภ์ โดยชอบด้วยกฎหมายให้ผู้ประกันตนหญิง
11	ศาลฎีกาตัดสินให้ลูกจ้างต่างด้าว ซึ่งไม่มีใบอนุญาตทำงานที่ถูกต้องมีสิทธิขอรับเงินสงเคราะห์
14	คำแนะนำของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา : ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
15	พ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2568 ป้องกันการฟ้องคดีปิดปาก (Anti-SLAPP Law)
16	คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่เน้นสิทธิการใช้ชื่อ-นามสกุลตามเพศสภาพ
18	ยกระดับสิทธิแรงงานไทย
20	การรับรองสิทธิทางวัฒนธรรมในกฎหมายชาติพันธุ์ฉบับใหม่
21	มิติใหม่สิทธิมนุษยชนไทย: เปิดโอกาสผู้หนีภัยเมียนมาเข้าสู่ระบบแรงงานอย่างเป็นธรรม
23	เจ้าหน้าที่ละเมิด ผู้บังคับบัญชาต้องรับผิดชอบ คดีแรกภายใต้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานฯ พ.ศ. 2565

สารบัญ (ต่อ)

หน้า	เรื่องถดถอย
สถานการณ์สิทธิมนุษยชน **ถดถอย**	
26	“สิทธิทางการเมืองที่ถูกจำกัด: บทเรียนจากคำวินิจฉัยคดี ‘พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย’”
28	การคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (HRDs) บนโลกออนไลน์ และ การข่มขู่ คุกคามต่อชีวิต
29	กรณีการฟ้องปิดปาก (SLAPP)
35	“ความยุติธรรมที่เข้าไม่ถึง: กรณีตัดสิทธิคนพิการสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา 2 ปีซ้อน”
36	“สิทธิมนุษยชนจมน้ำ: บทเรียนจากการจัดการภัยพิบัติและการเยียวยาที่ไม่ทั่วถึงในสงขลา”
39	การขยายขอบเขต ม.112 และมาตรการทางปกครองต่อนักวิชาการผู้เห็นต่าง
40	สถานการณ์ถดถอยด้านสิทธิความหลากหลายทางเพศ
42	การส่งกลับผู้ลี้ภัยกลับไปเผชิญการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับในประเทศบ้านเกิด
44	ประชาธิปไตยไทยยังคงถดถอย: กรณีการไม่ผ่านร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญในวาระที่ 2
46	ประเด็นด้านมนุษยธรรม กรณีความขัดแย้งระหว่างไทย-กัมพูชา
	ภาคผนวก

รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนประเทศไทย ประจำปี 2568

“ความย้อนแย้งแห่งปี: เมื่อกฎหมายสังคมก้าวหน้า แต่เสรีภาพทางการเมืองถดถอย”

1. ภาพรวมสถานการณ์

ปี 2568 นับเป็นปีแห่งความเปลี่ยนแปลงที่มีความ “ย้อนแย้ง” (Paradox) อย่างมีนัยสำคัญ รัฐไทยประสบความสำเร็จในการผลักดันกฎหมายที่ส่งเสริมความเท่าเทียมและสิทธิทางเศรษฐกิจสังคม ซึ่งช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศในเวทีโลก แต่ในขณะเดียวกัน สถานการณ์สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองกลับเผชิญกับข้อจำกัดและการคุกคามรูปแบบใหม่ สะท้อนให้เห็นว่ารัฐเลือกที่จะโอบรับ “สิทธิกระแสรอง” (กลุ่มเปราะบาง/ความหลากหลาย) แต่ยังคงควบคุม “สิทธิกระแสหลัก” ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพการแสดงออก และเสรีภาพในการตรวจสอบอำนาจรัฐอย่างเข้มข้น

2. ประเด็นความก้าวหน้า

ประเทศไทยมีการพัฒนาโครงสร้างทางกฎหมายที่เอื้อต่อกลุ่มเปราะบางและความหลากหลายทางเพศอย่างเป็นรูปธรรมที่สุดในประวัติศาสตร์ เช่น

(1) การบังคับใช้ พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม ถือเป็นหมุดหมายสำคัญที่เปลี่ยนโฉมหน้ากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รับรองศักดิ์ศรีของคู่รักทุกเพศอันเป็นชัยชนะของความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ

(2) การประกาศใช้ พ.ร.บ.คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เปลี่ยนกระบวนทัศน์จาก “การสงเคราะห์” เป็น “การรับรองสิทธิ” และให้อำนาจชุมชนจัดการตนเองอันเป็นการคืนสิทธิสู่ชุมชน

(3) การปรับปรุงกฎหมายแรงงานเพิ่ม วันลาคลอด (120 วัน) และให้สิทธิสามีลาช่วยภรรยาคลอดบุตร รวมถึงการขยายความคุ้มครองสู่ลูกจ้างเหมาบริการภาครัฐ ซึ่งเป็นเรื่องสวัสดิการแรงงานที่ก้าวหน้าทันสมัย

(4) นโยบายผ่อนผันให้ ผู้ลี้ภัยสามารถทำงานได้อย่างถูกกฎหมาย ช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานและคืนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้ผู้หนีภัยซึ่งเป็นเรื่องความก้าวหน้าด้านมนุษยธรรมเชิงปฏิบัติ

3. ประเด็นถดถอยและข้อห่วงใย

แม้ภาพลักษณ์ภายนอกด้านสิทธิมนุษยชนของไทยจะดูดีขึ้น แต่กลไกการตรวจสอบและการแสดงความคิดเห็นภายในประเทศกลับถูกจำกัดด้วย “นิติสงคราม” และ “เทคโนโลยี” ไม่ว่าจะเป็น

(1) นิติสงคราม (Lawfare) โดยการใช้กฎหมายความมั่นคง (ม.112, ม.116) และกฎหมายหมิ่นประมาทดำเนินคดีกับผู้เห็นต่างทางความคิด ทั้งกรณี นักศึกษาปัตตานี (ประชามติจำลอง), นักข่าวต่างชาติ (Murray Hunter) , และการเพิกถอนสถานะ ศิลปินแห่งชาติ (สุชาติ สวัสดิ์ศรี) ซึ่งสร้างบรรยากาศแห่งความหวาดกลัว (Chilling Effect) นอกจากนี้กรณีของ ดร.พอล แชมเบอร์ส สะท้อนความถดถอยร้ายแรง 2 ประการ คือ (1) การขยายการตีความ ม.112 ให้ครอบคลุมถึง “สถาบันฯ” และ “อดีตพระมหากษัตริย์” และ (2) การใช้ “มาตรการทางปกครอง” (เพิกถอนวีซ่า) เป็นเครื่องมือลงโทษซ้ำ แม้อัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาแล้วก็ตาม รวมไปถึงการไม่ได้รับสิทธิปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในคดีความมั่นคง ที่ถูกแจ้งข้อกล่าวหาอันเนื่องมาจากการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก ขัดแย้งต่อหลัก ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีความผิด (Presumption of Innocence)

(2) การคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ฝ่ายความมั่นคง ตำรวจ สื่อมวลชน และสื่อดิจิทัล (Digital Harassment) และการใช้สปายแวร์สอดแนมนักกิจกรรม เป็นภัยคุกคามเงียบที่ตรวจสอบได้ยาก นอกจากนี้ยังมีกรณีการคุกคามผ่านกระบวนการยุติธรรมควบคู่กับออนไลน์ เช่น อานนท์ นำภา ทนายความสิทธิมนุษยชน ถูกตัดสินจำคุกเพิ่มขึ้นจากคดีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์รวมโทษจำคุกมากกว่า 24–29 ปี กรณีนายจร นวโอภาส และนายสุเมธ เหรียญพงษ์นาม สองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ภาคตะวันออกที่ได้รับผลกระทบจากการตรวจสอบในพื้นที่เสี่ยงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ทั้งสองคนกำลังถูกติดตาม ข่มขู่ โดยมีข้อมูลน่าเชื่อถือว่ามีการ “รวมเงินว่าจ้างมือปืน” เพื่อเอาชีวิต

(3) อคติเชิงโครงสร้างอันสะท้อนให้เห็นจากกรณีการตัดสิทธิคนพิการไม่ให้สอบเข้าเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา การจับกุมและเผยแพร่ปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ตำรวจอันเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และความล้มเหลวในการแจ้งเตือนภัยน้ำท่วมหาดใหญ่ สะท้อนว่ารัฐยังขาดความละเอียดอ่อนและประสิทธิภาพในการดูแลความปลอดภัย และโอกาสของประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม

(4) เสรีภาพการรวมกลุ่ม การปฏิเสธจดทะเบียนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเพียงเพราะชื่อและสัญลักษณ์สะท้อนความหวาดระแวงของรัฐต่ออุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่าง

(5) การละเมิดสิทธิในชีวิตและร่างกายอันขัดต่อหลักการไม่ส่งกลับ (Non-Refoulement Principle) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศและ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 และอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ด้วยการส่งชาวอุยกูร์กลับประเทศจีน และนักเคลื่อนไหวเพื่อเสรีภาพในการถือศาสนา กลุ่มชาติพันธุ์มองตานญาด (Montagnards) ชาวเวียดนามเป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับไปยังประเทศเวียดนาม

4. ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์

(1) รัฐควรเร่งออกกฎหมายลูกและระเบียบปฏิบัติเพื่อรองรับกฎหมายใหม่ (สมรสเท่าเทียม/ ชาติพันธุ์) อันจะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

(2) ควรทบทวนการใช้กฎหมายความมั่นคงที่เกินขอบเขต และเปิดพื้นที่ปลอดภัย (Safe Space) เพื่อเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้มีการถกเถียงทางวิชาการและการเมืองได้โดยไม่ถูกดำเนินคดี

(3) ต้องมีมาตรการตรวจสอบและป้องกันการใช้เทคโนโลยีสอดแนมประชาชน เพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวตามมาตรฐานสากล

บทสรุป :

สถานการณ์ปี 2568 ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยกำลังเดินหน้าสู่การเป็น
“ผู้นำด้านสิทธิทางสังคม” ในภูมิภาค
แต่หากปราศจากการปลดล็อก “สิทธิทางการเมือง”
การพัฒนาสิทธิมนุษยชนของไทยจะยังคงเป็นเพียงภาพที่ไม่สมบูรณ์และเปราะบางต่อไป

สถานการณ์สิทธิมนุษยชน ก้าวหน้า

+1 ความก้าวหน้าด้านกฎหมายข้อบังคับเกี่ยวกับ ผู้มีความหลากหลายทางเพศ และหลักประกันสุขภาพให้กับประชาชน

ความก้าวหน้าด้านกฎหมาย ข้อบังคับเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ในปี2568 ถือว่าเป็นปีที่มีความเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ ทั้งในด้านการจัดตั้งครอบครัว และการบริบาลทางการแพทย์เพื่อการยืนยันเพศสภาพ ดังนี้

1. การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สู่กฎหมายสมรสเท่าเทียม

สืบเนื่องจากปี 2567 รัฐสภาได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ปพพ.) ฉบับที่ 24 พ.ศ.2567 อันเป็นที่รู้จักในชื่อกฎหมายสมรสเท่าเทียม (Equality Marriage ACT) โดยได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2567 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้มีผลบังคับใช้ภายใน 120 วัน ซึ่งตรงกับวันที่ 23 มกราคม 2568 ซึ่งผลจากการแก้ไขกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวส่งผลให้

- สถานะคู่สมรสไม่ผูกพันกับความเป็นเพศชายและหญิงโดยกำเนิดอีกต่อไป การใช้คำว่า “คู่สมรส” แทนคำว่า “สามี-ภรรยา” ทำให้คนทุกเพศวิถีสามารถจดทะเบียนสมรสกันได้
- ปรับแก้ไขอายุขั้นต่ำสำหรับการหมั้นและการสมรสจาก 17 เป็น 18 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองเด็ก
- บุคคลชาวไทยสามารถจดทะเบียนสมรสกับบุคคลที่เป็นชาวต่างชาติได้ภายใต้ ปพพ. นี้
- คู่สมรสทุกเพศสามารถแสดงความยินยอมร่วมกันในฐานะคู่สมรสเพื่อการรับ “บุตรบุญธรรม” ได้
- คู่สมรสทุกเพศ มีสิทธิเป็น “ทายาทโดยธรรม” ในการจัดลำดับชั้นทายาทเพื่อการรับมรดกของคู่สมรสได้

- คู่สมรสทุกเพศทั้ง 2 ฝ่าย มีสิทธิและหน้าที่จัดการสินสมรสที่เกิดขึ้นภายหลังการจดทะเบียนร่วมกัน รวมถึงการแบ่งสินสมรสเมื่อมีการหย่า หรือแยกกันอยู่ในทางกฎหมาย

- สิทธิการลดหย่อนภาษีสำหรับคู่สมรส ไม่ว่าเพศใดก็ตาม

- หากคู่สมรสฝ่ายหนึ่งอยู่ในระบบประกันสังคม สวัสดิการเอกชน คู่สมรสอีกฝ่ายไม่ว่าเพศใด สามารถรับสิทธิได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เช่นค่ารักษาพยาบาล สิทธิลาดูแลครอบครัว

- คู่สมรสทุกเพศสามารถใช้สิทธิการตัดสินใจยินยอมแทนกันทางการแพทย์หรือทางกฎหมายในกรณีฉุกเฉินได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

- คู่สมรสที่เป็นชาวต่างชาติทุกเพศสามารถขอวีซ่าคู่สมรส (Non-Immigrant O หรือ Visa for Family) ได้

นอกจากนี้การจัดทำกฎหมายสมรสเท่าเทียม ในส่วนการแก้ไข ปพพ. มาตรา 1523 เดิมนั้น ยังส่งผลสืบเนื่องต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเมื่อ 18 มิถุนายน 2567 ที่ได้วินิจฉัยว่าการกำหนดเงื่อนไขการ “ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากชู้” ระหว่างสามีและภริยาที่มีเงื่อนไขที่ไม่เสมอภาคกันนั้น ถือว่าขัดรัฐธรรมนูญมาตรา 27 (ความเท่าเทียม) ซึ่งเมื่อแก้ไข ปพพ. ดังกล่าวโดยใช้คำว่า “คู่สมรส” แทนคำว่า “สามี-ภริยา” และเปลี่ยนคำว่า “ชู้สาว” เป็น “ประพฤติทำนองชู้” เพื่อความเป็นกลางทางเพศ และเลี่ยงคำที่ก่ออคติต่อเพศหญิง ทำให้เงื่อนไขการฟ้องที่เดิมไม่เสมอภาคกันจึงเป็นอันสิ้นสุดโดยที่เท่าเทียมกัน

อย่างไรก็ดี แม้การแก้ไข ปพพ. ครั้งนี้จะถือเป็นการทำกฎหมายขั้น Equality Marriage (ทุกเพศสภาพสมรสกันได้ ต่างจาก Same Sex Marriage ที่หมายถึงการสมรสของคนเพศกำเนิดเดียวกัน) แต่แท้จริงแล้วการแก้ไขกฎหมายครั้งนี้เป็นเพียงการใช้วิธีการเขียนให้มีความเป็นกลางทางเพศเท่านั้น โดยที่เพศที่นอกเหนือจากชายและหญิงยังไม่มีคำนิยามทางกฎหมาย ระบบทะเบียนราษฎรยังคงบันทึกข้อมูลเพศของบุคคลตามเพศกำเนิด ทั้งกฎหมายดังกล่าวยังถือเป็นเพียงสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ต้องการจัดตั้งครอบครัวโดยจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายเท่านั้น จึงยังต้องมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการรับรองเพศสภาพบุคคลเพื่อนำไปสู่การรับรองสิทธิเสรีภาพที่จำเป็นตามความต้องการเฉพาะต่อไป

2. ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วย การบริบาลสุขภาพเพื่อการยืนยันเพศสภาพ พ.ศ. 2567

13 กุมภาพันธ์ 2568 ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมเกี่ยวกับการบริบาลสุขภาพเพื่อการยืนยันเพศสภาพ พ.ศ.2567 ที่เป็นผลสืบเนื่องจากการเรียกร้องขอให้มีการแก้ไขข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม เรื่องเกณฑ์การรักษาเพื่อแปลงเพศ พ.ศ. 2552 ที่เดิมนั้นถูกร่างมาบนหลักการที่มองว่า “การผ่าตัดยืนยันเพศสภาพ” (เดิมใช้คำว่า “ผ่าตัดแปลงเพศ”) เป็นไปเพื่อการรักษาโรคผิดปกติทางจิตเวช รวมทั้งยังมีคำที่ลดทอนคุณค่าคนหลากหลายทางเพศว่า “พฤติกรรมสับสนในเพศตนเอง”

ผลจากการแก้ไขข้อบังคับฯ ดังกล่าว นอกจากทำให้การนิยามบุคคลข้ามเพศ (Transgender) เป็นไปโดยสอดคล้องกับบัญชีการจำแนกโรคระหว่างประเทศฉบับที่ 11 (ICD11) ขององค์การอนามัยโลกแล้ว ยังส่งผลสืบเนื่องในการเปลี่ยนจากคำว่า “รักษาพยาบาล” มาเป็น “บริบาลทางการแพทย์” เพื่อให้ชัดเจนว่าการรับบริการทางการแพทย์ต่าง ๆ เพื่อยืนยันเพศสภาพ ไม่ใช่การรักษาอาการเจ็บป่วย หรือความผิดปกติใด ๆ เป็นเพียงการทำให้สภาพทางร่างกายสอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศเท่านั้น ทั้งยังมีการให้คำนิยามการบริบาลต่าง ๆ ที่ชัดเจนขึ้น อันรวมไปถึงการกำหนดให้มีคำนิยามที่ชัดเจนแก่บุคคลหลากหลายทางเพศอื่น ๆ ทั้ง “บุคคลนอนไบนารี (Non-Binary)” “บุคคลอินเตอร์เซ็กส์ (Intersex)” และ “บุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศสภาพใด ๆ ที่แตกต่างจากเพศกำเนิด” ปรากฏมีตัวตนอยู่ในข้อบังคับ ฯ ดังกล่าว นับได้ว่าเป็นก้าวแรกของการที่ทำให้เพศวิถีที่มีอยู่อย่างหลากหลาย มีนิยามตัวตนที่ชัดเจนทางกฎหมายแม้เพียงระดับข้อบังคับ ซึ่งเราหวังว่าจะเป็นการปูทางไปสู่การการกำหนดนิยามในระดับกฎหมายหลักของประเทศต่อไป

รายการอ้างอิง :

ข้อบังคับแพทยสภาพว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมเกี่ยวกับการบริบาลสุขภาพเพื่อการยืนยันเพศสภาพ พ.ศ. 2567. (2568, กุมภาพันธ์ 11). ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.hfocus.org/sites/default/files/files_upload/khxbangkhabaephthysphawadwykarraksacriythrrm-yuuenyanephssphaph.pdf

3. ฮอร์โมนข้ามเพศในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

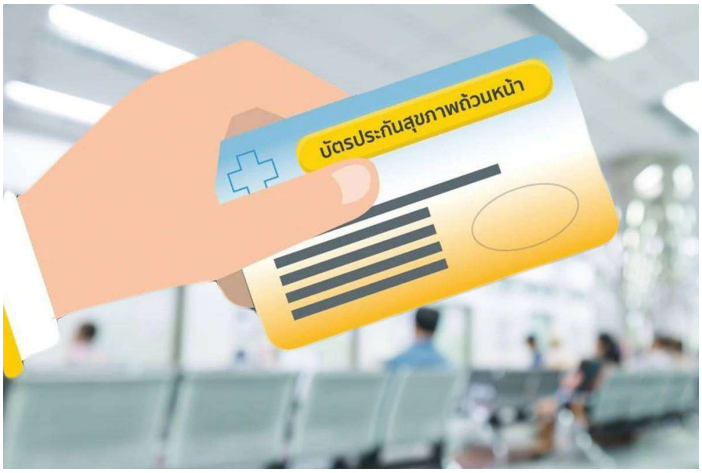
14 กรกฎาคม 2568 คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีมติเห็นชอบให้ฮอร์โมนเพื่อการยืนยันเพศสภาพและรายการยาฮอร์โมนที่เกี่ยวข้อง 6 รายการ บรรจุเข้าในระบบบริหารหลักประกันสุขภาพแห่งชาติในประเภทบริการเสริมสร้างสุขภาพและป้องกันโรค (P&P) ซึ่งไม่ใช่บริการรักษาพยาบาล อันเป็นบริการที่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สามารถให้บริการได้แก่คนไทยทุกคน ทั้งยังให้องค์กรภาคประชาสังคมที่บริการฮอร์โมนข้ามเพศ สามารถขึ้นทะเบียนเป็นสถานบริการสาธารณสุขอื่น เพื่อให้ผู้รับบริการเข้าถึงได้สะดวกขึ้น

ถือเป็นการที่ประเทศไทยได้ยกระดับสิทธิทางด้านสุขภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในการมีอัตลักษณ์สอดคล้องเพศสภาพ ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญของการมีสุขภาพที่ดีขั้นสูงสุดตามหลักการยอร์คยาการ์ตาข้อที่ 1, 2, 3, และ 17

4. ยกระดับสิทธิประโยชน์บัตรทอง 30 บาท เพิ่มบริการสุขภาพจิตครบวงจร

เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2568 รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้แถลงข่าวว่า ที่ประชุมคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (บอร์ด สปสช.) มีมติเห็นชอบโครงการ “บริการสุขภาพจิตครบวงจร” ภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (บัตรทอง 30 บาท) เพื่อรองรับปัญหาสุขภาพจิตที่เพิ่มสูงขึ้นในสังคมไทย ซึ่งโครงการนี้ได้รับการอนุมัติงบประมาณ 73.34 ล้านบาท สำหรับปีงบประมาณ 2568 โดยมีเป้าหมายจัดตั้งศูนย์ให้การปรึกษาสุขภาพจิตและให้บริการประชาชนกว่า 470,000 ครั้ง ทั่วประเทศ การดำเนินงานดังกล่าวถือเป็นการเปิดมิติใหม่ของระบบบัตรทอง โดยเปิดโอกาสให้องค์กรภาคประชาชนและภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วยจิตเวชและผู้มีภาวะเสี่ยง สามารถขึ้นทะเบียนเป็น “หน่วยบริการมาตรา 3” ภายใต้พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระบุคลากรทางการแพทย์ และขยายบริการสุขภาพจิตให้ครอบคลุมทั้งในและนอกระบบสาธารณสุข

รูปแบบการให้บริการครอบคลุมตั้งแต่การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การคัดกรองผู้มีความเสี่ยง ไปจนถึงการติดตามผลการดูแลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้ประสานงานกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และองค์กรเอกชน เพื่อขับเคลื่อนระบบบริการสุขภาพจิตอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมจัดอบรมองค์กรภาคประชาชนที่สนใจเข้าร่วมให้มีคุณสมบัติครบถ้วนในการขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการที่ได้มาตรฐาน

ความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชน

โครงการนี้สะท้อนถึงความก้าวหน้าของประเทศไทยในการยกระดับสิทธิด้านสาธารณสุขและสิทธิมนุษยชน โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

(1) สิทธิในการเข้าถึงบริการสุขภาพจิตอย่างเท่าเทียม : ประชาชนทุกคนสามารถใช้สิทธิในระบบบัตรทองเพื่อเข้าถึงบริการสุขภาพจิตได้โดยไม่ถูกจำกัดเฉพาะโรงพยาบาลรัฐ แต่ยังรวมถึงองค์กรภาคประชาชนและเอกชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการมาตรา 3

(2) สิทธิในการได้รับการดูแลทั้งกายและใจ : การเพิ่มบริการสุขภาพจิตครบวงจรทำให้สิทธิประโยชน์บัตรทองไม่จำกัดเฉพาะการรักษาโรคทางกาย แต่ครอบคลุมถึงการดูแลสุขภาพจิต ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม

(3) สิทธิในการมีชีวิตที่มีคุณภาพและศักดิ์ศรี : การจัดตั้งศูนย์ให้การปรึกษาสุขภาพจิตและการติดตามผลอย่างต่อเนื่องช่วยให้ผู้มีภาวะเสี่ยงหรือผู้ป่วยจิตเวชได้รับการดูแลที่เหมาะสม ลดการตีตราทางสังคม และสร้างโอกาสในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี

(4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน : การเปิดโอกาสให้องค์กรภาคประชาชนและเอกชนเข้ามามีบทบาทในระบบหลักประกันสุขภาพ เป็นการกระจายอำนาจและสร้างความร่วมมือที่กว้างขวาง ซึ่งสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

การยกระดับสิทธิประโยชน์บัตรทอง 30 บาทด้วยบริการสุขภาพจิตครบวงจร ถือเป็นความก้าวหน้าทางนโยบายที่สำคัญของประเทศไทย โดยผสมผสานการดูแลสุขภาพกายและใจเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ สร้างความมั่นคงด้านสุขภาพให้ประชาชนทั่วประเทศ และสะท้อนถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนในมิติใหม่ที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และการมีส่วนร่วมในสังคม

รายการอ้างอิง :

ยกระดับสิทธิประโยชน์บัตรทอง 30 บาท เพิ่มบริการสุขภาพจิตครบวงจร ดูแลใจควบคู่สุขภาพกายคนไทยทั่วประเทศ. (2568, สิงหาคม 25). Nbt ภาคอีสาน. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://nbtkhonkaen.prd.go.th/th/content/category/detail/id/6/cid/9/iid/423052

+2 การเปิดสิทธิการยุติการตั้งครรภ์ โดยชอบด้วยกฎหมายให้ผู้ประกันตนหญิง

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2568 สำนักงานประกันสังคมได้ประกาศเปิดสิทธิให้ผู้ประกันตนหญิงที่ตั้งครรภ์แต่ไม่พร้อม สามารถเข้ารับบริการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ณ สถานพยาบาลตามสิทธิ หรือหากสถานพยาบาลนั้นไม่มีบริการดังกล่าว ก็สามารถส่งต่อไปยังสถานพยาบาลที่กรมอนามัยกำหนด โดยให้ค่าใช้จ่ายอยู่ในความรับผิดชอบของสถานพยาบาลตามสิทธิ การดำเนินการนี้ถือเป็นการเพิ่มสิทธิประโยชน์ด้านการรักษาพยาบาลแก่ผู้ประกันตนหญิงในระบบประกันสังคม

การเปิดสิทธิดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2560 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือวัยรุ่นที่ท้องไม่พร้อม และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2564 มาตรา 305 ที่กำหนดเงื่อนไขการยุติการตั้งครรภ์โดยไม่ผิดกฎหมาย เช่น กรณีที่หญิงตั้งครรภ์เสี่ยงต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจ, กรณีที่ทารกมีความผิดปกติร้ายแรง, กรณีที่ตั้งครรภ์จากการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ, หรือกรณีที่หญิงยืนยันยุติการตั้งครรภ์ภายในอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ หรือระหว่าง 12–20 สัปดาห์ภายหลังได้รับคำปรึกษาจากแพทย์และผู้เชี่ยวชาญตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภา

ความก้าวหน้าทางด้านสิทธิมนุษยชน

การเปิดสิทธิให้ผู้ประกันตนหญิงสามารถเข้ารับบริการยุติการตั้งครรภ์โดยชอบด้วยกฎหมาย ถือเป็นความก้าวหน้าสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ โดยเป็นการรับรองสิทธิของสตรีในการตัดสินใจเกี่ยวกับร่างกายและสุขภาพของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) ที่รับรองสิทธิในการมีมาตรฐานสุขภาพที่ดี และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (CEDAW) ที่รับรองสิทธิของสตรีในการเข้าถึงบริการสุขภาพโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

ความก้าวหน้าครั้งนี้ยังช่วยลดการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัยซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตและภาวะแทรกซ้อนของสตรีไทย โดยการจัดให้มีบริการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยและถูกกฎหมายในระบบประกันสังคมทำให้ผู้หญิงทุกคนที่อยู่ในระบบได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียม เป็นการสร้างความเสมอภาค ลดการเลือกปฏิบัติ และยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล

รายการอ้างอิง :

ประกันสังคมเปิดสิทธิผู้ประกันตน ยุติตั้งครรภ์ถูกกฎหมาย. (2568, มิถุนายน 24). Policy Watch จับตานโยบายสาธารณะ. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://policywatch.thaipbs.or.th/article/life-148

ผู้ประกันตน "ยุติการตั้งครรภ์" ไม่ผิดกฎหมาย เผยสามารถเข้ารับบริการที่รพ.ตามสิทธิได้. (2568, มิถุนายน 23). Hfocus.org เจาะลึกระบบสุขภาพ. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.hfocus.org/content/2025/06/34485

+3 ศาลฎีกาตัดสินให้ลูกจ้างต่างด้าว

ซึ่งไม่มีใบอนุญาตทำงานที่ถูกต้องมีสิทธิขอรับเงินสงเคราะห์

วันที่ 5 สิงหาคม 2568 ที่ศาลแรงงานภาค 5 จังหวัดเชียงใหม่ ได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1994 -2028/2568 คดีระหว่าง แรงงานข้ามชาติจำนวน 35 ราย ซึ่งเป็นลูกจ้างแบบรับเหมาช่วง (Sub contract) ให้กับนายจ้างที่ชนะการประมูลโครงการของโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นโจทก์ฟ้องคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง และผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ในการเข้าถึงกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง

ศาลฎีกามีคำพิพากษายืนตามศาลแรงงานชั้นต้น (https://hrdfoundation.org/?p=2718) และศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ (แรงงาน) (https://hrdfoundation.org/?p=2957) ให้แรงงานข้ามชาติ จำนวน 35 คน มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์จากกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 939,770 บาท แม้ลูกจ้างยังมีปัญหาด้านสถานะด้านเอกสารในการทำงาน

กรณีดังกล่าวนี้ลูกจ้างต่างด้าวจำนวน 35 คน ซึ่งเคยทำงานกับบริษัทรักษาความปลอดภัย ได้ยื่นฟ้องต่อศาลแรงงานภาค 5 เนื่องจากนายจ้างไม่จ่ายค่าจ้าง ค่าทำงานในวันหยุด ค่าจ้างขั้นต่ำและค่าชดเชย พนักงานตรวจแรงงานได้มีคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ย และคำสั่งดังกล่าวถือเป็นที่สุดเพราะนายจ้างไม่ได้นำคดีไปสู่ศาล ต่อมาโจทก์ทั้ง 35 คนได้ยื่นคำร้องขอรับเงินสงเคราะห์จากกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง แต่คณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างและผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่มีมติไม่อนุมัติ โดยให้เหตุผลว่าโจทก์ไม่ได้ทำงานกับนายจ้างที่แจ้งไว้ต่อนายทะเบียน จึงถือว่าใบอนุญาตทำงานไม่ถูกต้องและไม่เข้าเกณฑ์ตามแนวทางการพิจารณาจ่ายเงินสงเคราะห์แก่ลูกจ้างต่างด้าวของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน คดีดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของศาลแรงงานภาค 5 ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ และสุดท้ายศาลฎีกาแผนกคดีแรงงานได้พิพากษายืนตามศาลแรงงานชั้นต้น โดยเห็นว่าแนวทางปฏิบัติที่จำเลยนำมาอ้างไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นเพียงแนวทางบริหารที่ไม่อาจใช้จำกัดสิทธิของลูกจ้างต่างด้าวได้ ระเบียบคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง พ.ศ. 2560 ไม่ได้กำหนดห้ามลูกจ้างต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานถูกต้องไม่ให้มีสิทธิขอรับเงินสงเคราะห์ ดังนั้นการจำกัดสิทธิต้องทำโดยกฎหมายเท่านั้น ศาลจึงมีคำพิพากษาให้เพิกถอนมติและคำสั่งของจำเลย และให้ลูกจ้างทั้ง 35 คนมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์จากกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง

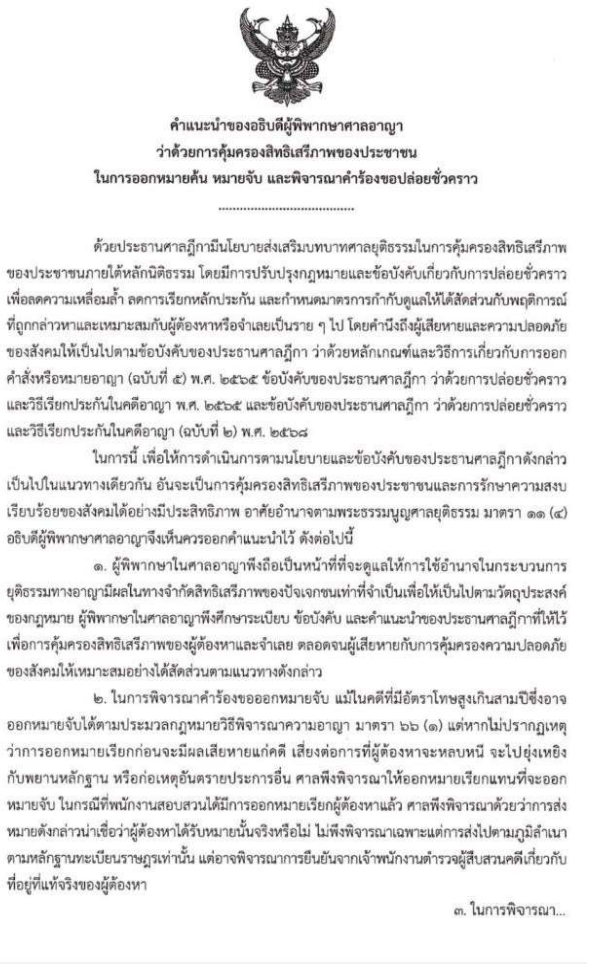
ความก้าวหน้าทางด้านสิทธิมนุษยชน

คำพิพากษาศาลฎีกาครั้งนี้ถือเป็นบรรทัดฐานสำคัญที่ยกระดับการคุ้มครองสิทธิแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย โดยยืนยันหลักความเสมอภาคในกฎหมายแรงงานว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกจ้างทุกประเภทโดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างไทยหรือต่างด้าว การตัดสินของศาลชี้ชัดว่า “แนวทางปฏิบัติ” หรือ “นโยบายบริหาร” ที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายไม่สามารถนำมาใช้จำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของลูกจ้างได้ การรับรองสิทธิให้ลูกจ้างต่างด้าวมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์จากกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างแม้จะมีปัญหาสถานะการทำงาน เป็นการยืนยันว่าการคุ้มครองแรงงานต้องครอบคลุมทุกคนตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) ที่รับรองสิทธิในการทำงานและการได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมอย่างเท่าเทียม

รายการอ้างอิง :

ศาลฎีกาพิพากษายืนยัน ให้ แรงงานข้ามชาติมีสิทธิเข้าถึงกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างโดยเท่าเทียมฝ่ายลูกจ้างเรียกร้องกระทรวงแรงงานทบทวนเพิกถอนกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติที่ขัดต่อกฎหมายคุ้มครองแรงงานและสิทธิมนุษยชน. (2568, สิงหาคม 18). มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (HRDF). สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://hrdfoundarion.wordpress.com/2025/08/13/laborcourt/

+4 คำแนะนำของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา : ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

คำแนะนำของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา
ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
ในการออกหมายค้น หมายจับ และพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

.....

ด้วยประธานศาลฎีกามีนโยบายส่งเสริมบทบาทศาลยุติธรรมในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักนิติธรรม โดยมีการปรับปรุงกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ลดการเรียกหลักประกัน และกำหนดมาตรการกำกับดูแลให้ได้สัดส่วนกับพฤติการณ์ที่ถูกกล่าวหาและเหมาะสมกับผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นราย ๆ ไป โดยคำนึงถึงผู้เสียหายและความปลอดภัยของสังคมให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๕ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและวิธีเรียกประกันในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๕ และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและวิธีเรียกประกันในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายและข้อบังคับของประธานศาลฎีกาดังกล่าวเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๑ (๔) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาจึงเห็นควรออกคำแนะนำไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้พิพากษาในศาลอาญาพึงถือเป็นหน้าที่ที่จะดูแลให้การใช้อำนาจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีผลในทางจำกัดสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ผู้พิพากษาในศาลอาญาพึงศึกษาระเบียบ ข้อบังคับ และคำแนะนำของประธานศาลฎีกาที่ให้ไว้เพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลย ตลอดจนผู้เสียหายกับการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคมให้เหมาะสมอย่างได้สัดส่วนตามแนวทางดังกล่าว

๒. ในการพิจารณาคำร้องขอออกหมายจับ แม้ในคดีที่มีอัตราโทษสูงเกินสามปีซึ่งอาจออกหมายจับได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ (๑) แต่หากไม่ปรากฏเหตุว่าการออกหมายเรียกก่อนจะมีผลเสียหายแก่คดี เสียงต่อการที่ผู้ต้องหาจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ศาลพึงพิจารณาให้ออกหมายเรียกแทนที่จะออกหมายจับ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้มีการออกหมายเรียกผู้ต้องหาแล้ว ศาลพึงพิจารณาด้วยว่าการส่งหมายดังกล่าวน่าเชื่อว่าผู้ต้องหาได้รับหมายนั้นจริงหรือไม่ ไม่พึงพิจารณาเฉพาะแต่การส่งโดยตามภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรเท่านั้น แต่อาจพิจารณาการยืนยันจากเจ้าพนักงานตำรวจผู้สืบสวนคดีเกี่ยวกับที่อยู่ที่แท้จริงของผู้ต้องหา

๓. ในการพิจารณา...

เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2568 อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ได้ออก “คำแนะนำอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการออกหมายค้นหมายจับ และการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว” อันเป็นการออกโดยอาศัยอำนาจตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 11 (4) เพื่อขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกาและกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คำแนะนำดังกล่าวมีทั้งหมด 10 ข้อ ครอบคลุมการพิจารณาออกหมายจับ หมายค้น การใช้พยานหลักฐาน การพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว การประเมินความเสี่ยง และการลดการเรียกหลักประกัน โดยเน้นให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบ คำนึงถึงการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนเท่าที่จำเป็น เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความสงบเรียบร้อยของสังคม

สาระสำคัญของคำแนะนำ เช่น การให้ศาลพิจารณาออกหมายเรียกแทนหมายจับหากไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การพิจารณาออกหมายค้นโดยคำนึงถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัว การใช้ระบบ e-Warrant เพื่อความรวดเร็วและโปร่งใส การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวศาลต้องให้เหตุผลชัดเจน การใช้ระบบประเมินความเสี่ยงแทนการเรียกหลักประกัน และการกำหนดเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราวที่ไม่จำกัดสิทธิเสรีภาพเกินสมควร เป็นต้น ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความพยายามของศาลในการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพและคำนึงถึงสิทธิของประชาชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ความก้าวหน้าทางด้านสิทธิมนุษยชน

คำแนะนำของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาครั้งนี้ถือเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญในด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการรับรองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) สอดคล้องกับสิทธิในชีวิตและร่างกาย (มาตรา 28 รัฐธรรมนูญ 2560 และข้อ 9 ICCPR), สิทธิในความเป็นส่วนตัว (มาตรา 33 รัฐธรรมนูญ 2560 และข้อ 17 ICCPR), หลักสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ (มาตรา 29 รัฐธรรมนูญ 2560 และข้อ 14 ICCPR) และสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม (มาตรา 29 รัฐธรรมนูญ 2560 และข้อ 14 ICCPR) การกำหนดให้ศาลใช้มาตรการกำกับดูแลแทนการเรียกหลักประกันที่สูงเกินไปเป็นการลดการเลือกปฏิบัติทางเศรษฐกิจและสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงสิทธิการปล่อยชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคน ไม่ว่าจะมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร

ดังนั้น คำแนะนำนี้จึงเป็นการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศและหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยสร้างสมดุลระหว่างการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมกับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน อันเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

รายการอ้างอิง :

อธิบดีศาลอาญา แนะผู้พิพากษา 10 ข้อสำคัญ การออกหมายค้น-หมายจับ-ประกันตัว. (2568, พฤศจิกายน 24). ไทยโพสต์. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.thaipost.net/criminality-news/901588/

คำแนะนำของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการออกหมายค้น หมายจับ และพิจารณาคำร้องปล่อยชั่วคราว. (2568, พฤศจิกายน 21). ศาลอาญา. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://crimc.coj.go.th/th/content/category/detail/id/21/iid/523651

+5 พ.ร.ป.

ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 ป้องกันการฟ้องคดีปิดปาก (Anti-SLAPP Law)

เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2568 ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่ พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 อันเป็นการแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันการฟ้องคดี ปิดปาก (Anti-SLAPP Law) ซึ่งเป็นผลจากแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ และปกป้องบุคคลที่แสดงความเห็นหรือเปิดโปงการทุจริตจากการถูกกลั่นแกล้งด้วยการฟ้องร้องคดี โดยมีสาระสำคัญของกฎหมาย คือ

คดีอาญา: หากผู้แจ้งเบาะแสถูกกลั่นแกล้งให้เข้าสู่กระบวนการสอบสวน อัยการ หรือศาล สำนักงาน ป.ป.ช. สามารถแจ้งมติคุ้มครองเพื่อประกอบการพิจารณา และจัดหาทนายความหรือเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ รวมถึง

สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีทั้งทางอาญาและแพ่ง หากถูกฟ้องร้องโดยไม่เป็นธรรม กฎหมายกำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ช. จัดหาทนายและสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี รวมถึงการดำเนินการทางวินัย หากถูกกลั่นแกล้งด้วยการดำเนินการทางวินัย กฎหมายกำหนดให้แจ้งมติคุ้มครองไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อยุติการดำเนินการทันที

ความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชน

พระราชบัญญัตินี้ถือเป็น ความก้าวหน้าสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองสิทธิพลเมือง โดยมีมิติที่ชัดเจนดังนี้

(1) สิทธิในการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต: บุคคลที่เปิดโปงการทุจริตหรือให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมจะได้รับการคุ้มครอง ไม่ถูกฟ้องร้องเพื่อปิดปากหรือทำให้เสียหาย

(2) สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นธรรม: ผู้ถูกกลั่นแกล้งจะได้รับการสนับสนุนทั้งด้านกฎหมายและค่าใช้จ่าย ทำให้สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเท่าเทียมกับฝ่ายที่มีอำนาจหรือทรัพยากรมากกว่า

(3) สิทธิในการทำงานและดำรงชีวิตโดยปราศจากการกลั่นแกล้ง: การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสจากการถูกดำเนินการทางวินัยช่วยสร้างความมั่นใจให้บุคลากรในองค์กรรัฐและเอกชนกล้าเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

(4) การส่งเสริมวัฒนธรรมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน: กฎหมายนี้ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการตรวจสอบการทำงานของรัฐและองค์กรต่าง ๆ โดยประชาชน ซึ่งเป็นหัวใจของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

พระราชบัญญัติป้องกันการฟ้องคดีปิดปาก (Anti-SLAPP Law) เป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ช่วยคุ้มครองผู้เปิดโปงการทุจริตและผู้ให้ข้อมูลโดยสุจริต ไม่ให้ถูกกลั่นแกล้งด้วยการฟ้องร้องหรือการดำเนินการทางวินัย ถือเป็นการยกระดับมาตรการด้านสิทธิมนุษยชนและการป้องกันการทุจริตในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม

รายการอ้างอิง :

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568. (2568, มิถุนายน 6). สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จากhttps://www.nacc.go.th/categorydetail/2018083118464317/20250606091727?

+6 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่เน้น

สิทธิการใช้ชื่อ-นามสกุลตามเพศสภาพ

(พ.ร.บ.ชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 13 วรรคหนึ่ง)

พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 13 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า หญิงที่สมรสกับชายและได้รับอนุญาตให้ใช้นามสกุลของสามี ต้องกลับไปใช้นามสกุลเดิมของตนเมื่อมีการหย่าร้าง กฎหมายนี้มีที่มาจากการจัดระเบียบทะเบียนราษฎรและการกำหนดนามสกุลเพื่อความชัดเจนทางกฎหมายและสังคม ต่อมาเกิดข้อโต้แย้งในคดีที่ศาลจังหวัดธัญบุรี โดย นางแสงศรี จิยะจันทน์ จำเลยในคดีหมายเลขดำที่ พ.1240/2567 ยื่นคำร้องว่าบทบัญญัตินี้เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการกำหนดนามสกุลตนเอง และเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ชาย ศาลจังหวัดธัญบุรีจึงส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย วันที่ 8 กรกฎาคม 2568 ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเอกฉันท์ว่า มาตรา 13 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคสอง

ศาลมีมติ 8 ต่อ 1 วินิจฉัยเพิ่มเติมว่าไม่ขัดต่อมาตรา 27 วรรคหนึ่งและสาม โดยเห็นว่าเป็นการจัดระเบียบทั่วไป ไม่ใช่การเลือกปฏิบัติ ขณะที่ตุลาการเสียงข้างน้อย 1 คนเห็นต่างว่าบทบัญญัตินี้ละเมิดสิทธิในความเสมอภาคและการไม่ถูกเลือกปฏิบัติทางเพศ ซึ่งที่ผ่านมา ตามกฎหมายฉบับนี้ สิทธิในการกำหนดอัตลักษณ์และนามสกุลของตนเอง กฎหมายบังคับให้หญิงที่หย่าต้องกลับไปใช้นามสกุลเดิม แม้บางรายอาจต้องการคงนามสกุลของสามีไว้ ผู้หญิงถูกกำหนดให้เปลี่ยนนามสกุลโดยอัตโนมัติ ขณะที่ผู้ชายไม่ถูกบังคับให้เปลี่ยนแปลงใด ๆ การเลือกนามสกุลเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดอัตลักษณ์และชีวิตส่วนตัว แต่กฎหมายจำกัดเสรีภาพนี้ไว้

ความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชน

จากกรณีนี้ แสดงให้เห็นว่าประชาชนสามารถใช้สิทธิในการตรวจสอบกฎหมายที่อาจละเมิดสิทธิของตนเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยนี้สร้างการถกเถียงในสังคมเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศและสิทธิในการกำหนดอัตลักษณ์ ซึ่งเป็นการยกระดับความตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชน การยืนยันสิทธิในการเปลี่ยนแปลงนามสกุล: แม้กฎหมายกำหนดให้กลับไปใช้นามสกุลเดิม แต่ศาลย้ำว่าหญิงที่หย่าร้างสามารถยื่นคำร้องเปลี่ยนแปลงนามสกุลได้ตามขั้นตอนทางทะเบียน ถือเป็นการเปิดช่องทางให้ประชาชนมีสิทธิเลือกในระดับหนึ่ง คำวินิจฉัยกรณีนี้ เป็นการสร้างบรรทัดฐานทางกฎหมาย ที่ทำให้เกิดการพิจารณาในอนาคตว่ากฎหมายเกี่ยวกับชื่อบุคคลควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากลมากขึ้น

เรื่องนี้มีความเป็นมาจากข้อโต้แย้งในคดีหย่าร้างที่นำไปสู่การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แม้ศาลจะชี้ว่ากฎหมายไม่ขัดรัฐธรรมนูญ แต่กระบวนการดังกล่าวถือเป็นความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพราะเปิดให้ประชาชนใช้กลไกตรวจสอบกฎหมาย และสร้างการถกเถียงในสังคมเกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดอัตลักษณ์และความเสมอภาคทางเพศ ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

รายการอ้างอิง :

ข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2568, กรกฎาคม 8). ศาลรัฐธรรมนูญ. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20250708113419.pdf

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 14/2568. (2568, กรกฎาคม 8). ศาลรัฐธรรมนูญ. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=18885

+7 ยกระดับสิทธิแรงงานไทย

1. เพิ่มวันลาคลอด สิทธิของพ่อ และคุ้มครองลูกจ้างเหมา

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2568 เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อการพัฒนามาตรฐานคุ้มครองแรงงานของประเทศไทย เนื่องจากสอดคล้องกับสภาพสังคมและโครงสร้างครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะประเด็นการมีบุตร การดูแลทารก การทำงานของแรงงานหญิง และบทบาทของบิดาในครอบครัว นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเผชิญปัญหาความเหลื่อมล้ำของแรงงานกลุ่มจ้างเหมาบริการ โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานรัฐ ที่เคยถูกยกเว้นสิทธิพื้นฐานบางประการ จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองแรงงานครอบคลุมมากขึ้นและเป็นธรรมยิ่งขึ้น

สิทธิลาคลอด (แรงงานหญิง): เพิ่มวันลาคลอดจากเดิม 98 วัน เป็น 120 วัน ต่อการตั้งครรภ์หนึ่งครั้ง โดยนายจ้างจ่ายค่าจ้างเต็มจำนวนในช่วง 60 วันแรก (ส่วนที่เหลือรับจากประกันสังคม)

สิทธิลาเพื่อช่วยภรรยาคลอดบุตร (แรงงานชาย): เป็นครั้งแรกที่มีกฎหมายรองรับให้สามีสามารถลาไปช่วยภรรยาคลอดและดูแลบุตรได้ 15 วัน (ภายใน 90 วันนับจากวันคลอด) โดยได้รับค่าจ้างเต็มจำนวน

สิทธิลาเพื่อดูแลบุตรเจ็บป่วย/ พิการ: เพิ่มสิทธิลาอีก 15 วัน เพื่อดูแลบุตรที่มีภาวะเจ็บป่วยหรือพิการ โดยได้รับค่าจ้าง 50% ของค่าจ้างปกติ (ต้องมีใบรับรองแพทย์)

การคุ้มครองลูกจ้างเหมาบริการภาครัฐ: ขยายความคุ้มครองให้ครอบคลุมลูกจ้างเหมาบริการในหน่วยงานรัฐ ให้ได้รับสิทธิและสวัสดิการเทียบเท่าลูกจ้างทั่วไป เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

การเพิ่มสิทธิที่ตอบสนองทั้งความต้องการของแรงงานหญิง บิดา และครอบครัวสมัยใหม่ ขณะเดียวกันยังลดความเหลื่อมล้ำระหว่างแรงงานประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะแรงงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานรัฐที่เคยถูกจำกัดสิทธิ การมีกฎหมายนี้ช่วยให้แรงงานมีความมั่นคงในรายได้ ใช้สิทธิการลาคลอดและดูแลครอบครัวได้ โดยไม่ต้องเสี่ยงต่อการตกงานหรือถูกเลิกจ้าง อันเป็นการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสนับสนุนความเสมอภาคทางเพศอย่างแท้จริง จึงถือเป็นก้าวหน้าครั้งสำคัญของประเทศไทยในการคุ้มครองแรงงานตามหลักสิทธิมนุษยชน

ความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชน

กฎหมายฉบับนี้สะท้อนความก้าวหน้าของประเทศไทยในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนหลายด้าน โดยเฉพาะสิทธิด้านแรงงาน สิทธิของผู้หญิง เด็ก และสิทธิทางครอบครัว ซึ่งปรากฏทั้งในรัฐธรรมนูญไทยและพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี เช่น อนุสัญญา CEDAW, CRC และกติกา ICESCR

สิทธิแรงงานและหลักความเป็นธรรมในการทำงาน ที่การกำหนดสิทธิลา การจ่ายค่าจ้างระหว่างลาคลอด และการคุ้มครองแรงงานจ้างเหมาบริการ สอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48–49 ที่กำหนดให้แรงงานมีสิทธิได้รับความเป็นธรรมด้านค่าจ้างและสภาพการทำงาน เชื่อมโยงกับมาตรา 7 ของ ICESCR ที่รับรองว่าแรงงานต้องมีสภาพการทำงานที่เป็นธรรมและปลอดภัย รวมถึงการได้รับการคุ้มครองในช่วงการตั้งครรภ์

2. กฎหมายห้ามตีเด็ก ย้ำชัดการอบรมเลี้ยงดูบุตรต้องไม่ก่อความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ

24 มีนาคม 2568 ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 25 พ.ศ. 2568 โดยแก้ไขความในมาตรา 1567 (2) กำหนดให้ ผู้ใช้อำนาจปกครอง (พ่อแม่) มีสิทธิทำโทษบุตรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนหรือปรับพฤติกรรม โดยต้องไม่เป็นการกระทำทารุณกรรมหรือทำร้ายด้วยความรุนแรงต่อร่างกายหรือจิตใจ หรือกระทำโดยมิชอบ ซึ่งสาระสำคัญของการแก้ไขกฎหมายนี้อยู่ที่การทำให้ใจความในการคุ้มครองเด็ก (บุตร) มีความชัดเจนขึ้น จากที่แต่เดิมกฎหมายให้นิยามกว้างๆว่าบิดามารดามีสิทธิลงโทษบุตรได้ตามสมควร ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้ทางปฏิบัติจริงเมื่อต้องต้องให้ศาลพิจารณาว่าพ่อแม่ลงโทษบุตรด้วยวิธีรุนแรงอันเป็นเหตุที่สมควรในการเพิกถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาได้หรือไม่

ความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชน

การแก้ไขกฎหมายนี้นับเป็นความก้าวหน้าตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 2.2 ที่กำหนดให้รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสม เพื่อประกันว่าเด็กได้รับการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ หรือการลงโทษในทุกรูปแบบ บนพื้นฐานของสถานภาพ กิจกรรมความคิดเห็นที่แสดงออกหรือความเชื่อของบิดา มารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือสมาชิกในครอบครัวของเด็ก ซึ่งแม้ที่ผ่านมา เรื่องการใช้ความรุนแรงในการลงโทษเด็ก (บุตร) จะอยู่ในความคุ้มครองตาม ปพพ มาตรา 1582 รวมถึงกฎหมายอาญาฐานทำร้ายร่างกาย แต่ในทางปฏิบัติกลไกดังกล่าวเป็นสิ่งที่เด็กเข้าถึงได้ยาก ทั้งข้อกฎหมาย ปพพ มาตรา 1567 (2) ซึ่งระบุให้ ลงโทษบุตรได้ตามสมควร ถ้อยคำนี้เองที่กลายเป็นข้อหละหลวมทั้งการรู้หน้าที่ของบิดามารดา และการใช้ดุลยพินิจของศาลเมื่อต้องพิจารณาการคงไว้หรือเพิกถอนอำนาจปกครองบุตร

รายการอ้างอิง :

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2568. (2568, พฤศจิกายน 7). ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/89818.pdf

+8 การรับรองสิทธิทางวัฒนธรรม ในกฎหมายชาติพันธุ์ฉบับใหม่

เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2568 พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. 2568 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2568 เป็นต้นมา กฎหมายฉบับนี้ถือเป็นก้าวสำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทยในการยอมรับและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมและส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตของตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีและความเท่าเทียม

สาระสำคัญของกฎหมายประกอบด้วยการจัดตั้ง “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” เพื่อรับรองสิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตามจารีตประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิม โดยมีคณะกรรมการบริหารพื้นที่ที่ประกอบด้วยตัวแทนจากชุมชนเป็นหลัก ทำให้ชุมชนมีอำนาจในการจัดการตนเองและกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานรัฐ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง “สภากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ทำหน้าที่เป็นองค์กรอิสระและปากเสียงอย่างเป็นทางการของชุมชนชาติพันธุ์ทั่วประเทศ มีอำนาจในการเสนอแนะนโยบาย เจรจากับหน่วยงานรัฐและองค์กรระหว่างประเทศ ส่งเสริมสิทธิและวัฒนธรรม รวมถึงไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับชุมชนชาติพันธุ์ กฎหมายฉบับนี้จึงเปลี่ยนจากการ “สงเคราะห์” ไปสู่การ “รับรองสิทธิ” อย่างแท้จริง

ความก้าวหน้าทางด้านสิทธิมนุษยชน

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. 2568 ถือเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญในด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการรับรองสิทธิทางวัฒนธรรมและสิทธิในการดำรงวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ กฎหมายฉบับนี้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 70 ที่กำหนดให้รัฐต้องคุ้มครองและอุปถัมภ์บำรุงวัฒนธรรมอันดีงามของชาติและท้องถิ่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการสากล เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (UNDRIP) ที่รับรองสิทธิในการธำรงรักษาและพัฒนาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม สถาบัน และจารีตประเพณีของชนเผ่าพื้นเมือง

ความก้าวหน้าที่สำคัญคือ การสร้างความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ โดยรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการของรัฐอย่างเท่าเทียม การมีส่วนร่วมและการจัดการตนเองผ่านกลไกพื้นที่คุ้มครองและสภากลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ชุมชนมีอำนาจในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของตนเอง กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยเปลี่ยนมุมมองจากการมองกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ด้อยโอกาส ไปสู่การยอมรับว่าเป็นพลเมืองที่มีสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป

การร่างกฎหมายครั้งนี้ยังคงตั้งอยู่บนฐานอคติที่ไม่ต้องการให้ชนชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรตามวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนได้เต็มที่ กรอบการใช้ประโยชน์จากพื้นที่คุ้มครองวิถีกลุ่มชาติพันธุ์จึงยังคงถูกระบุให้ยึดติดกับกฎหมายอื่น ๆที่มีมาแต่เดิม และตัดคำว่า “ชนพื้นเมือง” ออกจากขั้นการพิจารณาร่างกฎหมาย เพื่อให้รัฐได้เปรียบในขั้นตอนที่ชนเผ่าจะยืนยันสิทธิการดำรงวิถีมาก่อนกฎหมายของรัฐไทย

รายการอ้างอิง :

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. 2568. (2568, กันยายน 18). ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/83911.pdf

+9 มิติใหม่สิทธิมนุษยชนไทย: เปิดโอกาสผู้หนีภัยเมียนมาเข้าสู่ระบบแรงงานอย่างเป็นธรรม

เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2568 เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่ ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่องการอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งพำนักอยู่ในเขตพื้นที่ควบคุมทำงานในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ โดยมีที่มาจาก มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2568 ซึ่งเห็นชอบให้กระทรวงแรงงานดำเนินมาตรการรองรับผู้หนีภัยการสู้รบจากประเทศเมียนมา ที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวตามแนวชายแดนไทย–เมียนมา

การดำเนินการครั้งนี้เกิดขึ้น โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เป็นผู้ใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2561 เพื่อออกประกาศดังกล่าว สาเหตุสำคัญคือองค์การระหว่างประเทศและองค์การนอกภาครัฐ (NGOs) ได้ปรับลดงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้หนีภัย ส่งผลให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร การแพทย์ และสาธารณสุขลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อไม่ให้รัฐบาลไทยต้องรับภาระเพียงฝ่ายเดียว และเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ จึงมีการผ่อนผันให้ผู้หนีภัยที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตแต่ประสงค์จะทำงานอย่างถูกต้องสามารถเข้าสู่ระบบแรงงานไทยได้เป็นกรณีพิเศษ โดยกำหนดให้การยื่นคำขอและเอกสารดำเนินการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก หากยังไม่พร้อมให้ยื่นที่สำนักงานจัดหางานจังหวัดหรือกรุงเทพมหานครในพื้นที่

ความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชน

ประกาศฉบับนี้สะท้อนถึงความก้าวหน้าของประเทศไทยในด้านสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจน โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

- สิทธิในการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย : ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาที่อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวได้รับโอกาสเข้าสู่ระบบแรงงานไทย ลดการทำงานนอกระบบที่เสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบ และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานไทย

- สิทธิในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและสวัสดิการแรงงาน : เมื่อเข้าสู่ระบบแรงงานอย่างถูกต้อง ผู้หนีภัยสามารถเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขและการคุ้มครองแรงงานได้มากขึ้น ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเปราะบางทางสังคม

- สิทธิในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี : การอนุญาตให้ทำงานช่วยให้ผู้หนีภัยสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกเพียงอย่างเดียว เป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

- การส่งเสริมความเท่าเทียมและการมีส่วนร่วม : การยอมรับว่าผู้หนีภัยในฐานะมนุษย์มีศักยภาพในการทำงานและสามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในประชาคมโลก และสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากลในเรื่องความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ

ประกาศกระทรวงแรงงานฉบับนี้เป็นมาตรการสำคัญที่ผสมผสานการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา ถือเป็นความก้าวหน้าทางนโยบายที่ช่วยสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

รายการอ้างอิง :

ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งพำนักอยู่ในเขตพื้นที่ควบคุมการทำงานในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2568. (2568, กันยายน 10). ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/84115.pdf

+10 เจ้าหน้าที่ละเมิด ผู้บังคับบัญชา ต้องรับผิดชอบ คดีแรกภายใต้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานฯ พ.ศ. 2565

เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2568 ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ภาค 2 มีคำพิพากษาตัดสินจำคุกครูฝึกคนแรก 20 ปี ครูฝึกคนที่สอง 15 ปี และผู้ช่วยครูฝึกอีก 11 คน คนละ 10 ปี ฐานกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 5 และมาตรา 35 ในกรณี พลทหารวรปรัชญ์ พัดมาสกุล เสียชีวิตหลังเข้ารับการเกณฑ์ทหารที่ค่ายนวมินทราชินี จังหวัด ชลบุรี เนื่องจากถูกครูฝึกและผู้ช่วยครูฝึกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง นับเป็นคดีแรกที่มีการลงโทษตามกฎหมายฉบับนี้หลังบังคับใช้มากว่า 2 ปี ต่อมาครอบครัวผู้เสียชีวิตได้แจ้งความดำเนินคดีกับผู้บังคับบัญชาการฝึกในค่าย ตามมาตรา 42 ที่กำหนดความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา หากทราบหรือควรทราบว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะกระทำผิดแต่ไม่ป้องกันหรือระงับเหตุ

การดำเนินคดีนี้สะท้อนให้เห็นการบังคับใช้กฎหมายไทยที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน (CAT) และอนุสัญญาสากลว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการบังคับให้สูญหาย (ICPPED) ที่ไทยเป็นภาคี ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องบัญญัติกฎหมายอาญาเพื่อห้ามการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย รวมทั้งต้องมีมาตรการป้องกันและลงโทษผู้กระทำผิด กฎหมายไทยจึงบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เชิงบวกในการป้องกันและระงับการละเมิดสิทธิมนุษยชน หากละเลยจะต้องรับผิดทางอาญาด้วย

คดีนี้ถือเป็นความก้าวหน้าสำคัญในด้านสิทธิมนุษยชนของไทย เพราะเป็นครั้งแรกที่มีการใช้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานฯ ลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐอย่างจริงจัง และยังขยายความรับผิดไปถึงผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ และหลักการ “Command Responsibility” ที่ใช้ในคดีอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ การบังคับใช้เช่นนี้ช่วยปิดช่องโหว่ไม่ให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงหลีกเลี่ยงความรับผิด และสร้างกลไกป้องปรามการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเจ้าหน้าที่รัฐในอนาคต

สถานการณ์สิทธิมนุษยชน ถดถอย

1 “สิทธิทางการเมืองที่ถูกจำกัด: บทเรียน จากคำวินิจฉัยคดี ‘พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย’”

จากกรณีที่เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561 นายปฐม ตันธิติ ได้ยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยใช้ชื่อ “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย” ชื่อย่อ “พ.ค.ท.” ชื่อภาษาอังกฤษ “Communist Party of Thailand (CPOT)” พร้อมสัญลักษณ์รูป “ค้อนและเคียว” ในกรอบวงกลม และนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับพิจารณาคำขอ โดยให้เหตุผลว่าชื่อ ชื่อย่อ และสัญลักษณ์ของพรรคมีลักษณะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 2 และขัดต่อมาตรา 14 และ 18 วรรคสาม ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เนื่องจากสื่อถึงอุดมการณ์ทางการเมืองแบบลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต่อมานายปฐม ตันธิติได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง

เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษา (คดีหมายเลขดำที่ อร.154/2562 คดีหมายเลขแดงที่ อร.43/2568) ว่า คำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ พรรคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนั้น มีอุดมการณ์และความประสงค์ทางการเมืองแบบลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งยังไม่ต้องด้วยกฎหมาย ประเพณีการปกครอง และนโยบายทางสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 18 วรรคสาม ประกอบมาตรา 14 (1) (2) และ (3) แห่ง พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับพิจารณาคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ความถดถอยด้านสิทธิมนุษยชน

ข้อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนใด ๆ ที่รัฐนำมาใช้ต้องเป็นไปตามหลัก ความจำเป็น (Necessity) ความได้สัดส่วน (Proportionality) เพื่อจุดมุ่งหมายที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น เป็นเรื่องที่กระทบความมั่นคงของรัฐหรือความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ในกรณีสิทธิทางการเมือง ก็เช่นเดียวกัน ต้องอธิบายได้อย่างเพียงพอว่าเป็นการคุ้มครองสังคมประชาธิปไตยอย่างไรและชื่อ ชื่อย่อและสัญลักษณ์ที่ขอจดแจ้งนั้นไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างไร เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอย่างไร มิฉะนั้นอาจเป็นการพิจารณาโดยใช้ความเชื่อและอคติส่วนบุคคลซึ่งมุ่งประสงค์จะปิดกั้นความเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริง กฎหมายภายใน และพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนสากลแล้ว กรณีนี้มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ดังนี้

(1) ผลกระทบต่อเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการจัดตั้งพรรคการเมือง การตีความว่าชื่อและสัญลักษณ์ที่ “เกี่ยวข้องกับลัทธิคอมมิวนิสต์” เพียงอย่างเดียวเป็นเหตุเพียงพอในการปฏิเสธ โดยไม่ได้พิจารณาเนื้อหาของข้อบังคับพรรค นโยบาย หรือการกระทำของผู้ขอจัดตั้ง อีกทั้งความเห็นว่าลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยฯ เป็นการตีความโดยปราศจากข้อมูลที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้ในบรรดาอารยะประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหลายประเทศต่างก็มีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายและดำเนินการในระบบรัฐสภา เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส สเปนฯลฯ จึงเป็นที่เห็นได้ว่าการมีพรรคคอมมิวนิสต์ไม่ได้เป็นปฏิปักษ์ต่อระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด

(2) ผลกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง การใช้ชื่อพรรคการเมืองและสัญลักษณ์เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งอยู่ภายใต้การคุ้มครองของรัฐธรรมนูญและ ICCPR หากการตีความสัญลักษณ์นำไปสู่การจำกัดสิทธิ จะต้องชี้ชัดว่ามี “ความจำเป็น” เพื่อปกป้องประชาธิปไตย มิฉะนั้นอาจเข้าข่ายจำกัดสิทธิโดยไม่ได้สัดส่วน

(3) ผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การจำกัดสิทธิในการจัดตั้งพรรคการเมืองในลักษณะนี้ อาจมีผลไม่ให้เกิดพรรคการเมืองที่มีความหลากหลายซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีแนวคิดแตกต่างออกไปในการบริหารประเทศ เช่น กลุ่มที่เน้นสร้างสวัสดิการสังคมในแนวทางสังคมนิยมแบบประเทศแถบสแกนดิเนเวีย อีกทั้งอาจสร้างบรรยากาศหวาดกลัวว่าการมีอุดมการณ์หรือสัญลักษณ์บางรูปแบบจะนำไปสู่การถูกปฏิเสธโดยรัฐ

(4) ประเด็นข้อสังเกตในมิติสิทธิมนุษยชน แม้คำพิพากษาจะวินิจฉัยว่าคำสั่งนายทะเบียนชอบด้วยกฎหมาย แต่ศาลยังมิได้นำพันธกรณีระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมาประกอบการพิจารณาอันถือเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ

รายการอ้างอิง :

คำพิพากษาน่าสนใจ :‘ศาลปค.สูงสุด’ยืนคำสั่ง‘กกต.’ไม่รับคำขอเตรียมจัดตั้ง‘พรรคคอมมิวนิสต์ฯ’. (2568, พฤศจิกายน 13). สำนักงานข่าวอิสรา. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/143132-Supreme-Administrative-Court-Reject-the-request-to-establish-the-Communist-Party-of-Thailand-case-report.html

2 การคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (HRDs) บนโลกออนไลน์ และ การข่มขู่ คุกคามต่อชีวิต

ในรอบปี พ.ศ. 2568 มีการรวบรวมข้อมูลกรณีการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defenders – HRDs) บนโลกออนไลน์ ซึ่งสะท้อนถึงสถานการณ์ที่น่ากังวลและมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับนักเคลื่อนไหว นักวิชาการ และผู้ที่แสดงความเห็นต่อประเด็นละเอียดอ่อน กรณีสำคัญ ได้แก่ การคุกคามต่อ อังคณา นีละไพจิตร และ สุนัย ผาสุก ผ่านการโจมตีทางออนไลน์ การบิดเบือนข้อมูล การกล่าวหาว่า “ไม่รักชาติ” รวมถึงการข่มขู่คุกคามถึงชีวิตและการใช้ถ้อยคำสร้างความเกลียดชังต่อครอบครัว ทั้งยังมีการโจมตีที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพและศาสนา รวมถึงการขู่ให้หายตัวไปโดยอ้างถึงกรณีการหายตัวไปของ สมชาย นีละไพจิตร ในอดีต

นอกจากนี้ยังมีกรณีการคุกคามผ่านกระบวนการยุติธรรมควบคู่กับออนไลน์ เช่น อานนท์ นำภา ทนายความสิทธิมนุษยชน ถูกตัดสินจำคุกเพิ่มขึ้นจากคดีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์ รวมโทษจำคุกมากกว่า 24–29 ปี รวมถึงกรณีนายจร นวโอภาส และนายสุเมธ เหรียญพงษ์นาม สองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ภาคตะวันออกที่ได้รับผลกระทบจากการตรวจสอบในพื้นที่เสี่ยงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ทั้งสองคนกำลังถูกติดตามข่มขู่ โดยมีข้อมูลน่าเชื่อถือว่ามีการ “รวมเงินว่าจ้างมือปืน” เพื่อเอาชีวิต[1] และกรณีของพิมสิริ เพชรน้ำรอบ นักปกป้องสิทธิฯ ที่ถูกดำเนินคดีตามมาตรา 112 และถูกจำกัดการเดินทางไปต่างประเทศ รวมถึงการดำเนินคดีต่อเยาวชนและนักกิจกรรมอื่น ๆ จากการแสดงความคิดเห็นบนโซเชียลมีเดีย

อีกทั้งยังมีรายงานการคุกคามโดยหน่วยงานรัฐผ่านไซเบอร์ โดยมีการเปิดเผยว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารได้จัดตั้ง “ทีมไซเบอร์” เพื่อดำเนินการโจมตีทางออนไลน์ต่อองค์กรภาคประชาสังคม เช่น Amnesty International และ Thai Lawyers for Human Rights ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรของรัฐเพื่อบ่อนทำลายงานด้านสิทธิมนุษยชนโดยตรง

[1] ยื่นด่วนยูเอ็น-กสม. “คุ้มครอง 2 แกนนำถูกคุกคาม-ขู่ฆ่า กรณีมลพิษอุตฯ อีอีซี”. (2568, กันยายน 9). Green News. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://greennews.agency/?p=41859

กรณีการคุกคาม HRDs ดังกล่าวขัดกับพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี โดยเฉพาะกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 19 ที่รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น, ข้อ 21 ที่รับรองสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ, และข้อ 9 ที่รับรองสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของบุคคล การข่มขู่คุกคามถึงชีวิตและการใช้ Hate Speech ขัดต่อหลักการสิทธิในความมั่นคงของชีวิตและการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และในบริบทของกฎหมายไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 25 และมาตรา 34 รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น มาตรา 27 รับรองความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ และมาตรา 28 รับรองสิทธิในชีวิตและร่างกาย การใช้กระบวนการยุติธรรมเพื่อจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เช่น การดำเนินคดีตามมาตรา 112 เป็นเครื่องมือในการปิดปาก หรือกรณีการคุกคามและการสอดแนมทางดิจิทัลต่อนักกิจกรรม จึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และพันธกรณีระหว่างประเทศ

ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหลายด้าน ได้แก่ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการชุมนุมและมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ สิทธิในความปลอดภัยของชีวิตและร่างกาย และสิทธิในการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะการโจมตีที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงทางเพศซึ่งถือเป็นความรุนแรงบนพื้นฐานทางเพศ ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือการสร้าง “Chilling Effect” ทำให้ประชาชนและนักกิจกรรมจำนวนมากหวาดกลัวจนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือติดตามการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเปิดเผย อีกทั้งยังบั่นทอนความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย การใช้ทรัพยากรของรัฐเพื่อคุกคามภาคประชาสังคมยังเป็นการบ่อนทำลายความน่าเชื่อถือของประเทศในเวทีระหว่างประเทศ และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนโดยรวม

3 กรณีการฟ้องปิดปาก (SLAPP)

3.1 การใช้กลไกวัฒนธรรมควบคุมความคิดเห็นต่าง กรณี ‘สุชาติ สวัสดิ์ศรี’

เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2564 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้มีมติ ให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติ นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี ในฐานะศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ. 2554 พร้อมงดการให้สิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่มีมติดังกล่าว ซึ่งนายสุชาติ สวัสดิ์ศรี เห็นว่า การเพิกถอนดังกล่าวเกิดขึ้นจากการแสดงความคิดเห็นของตนต่อสถานการณ์สังคมและการเมือง และเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลางให้เพิกถอนมติดังกล่าวและชดเชยความเสียหายต่อชื่อเสียงและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับ ซึ่งต่อมาศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาที่ 1935/2568 วินิจฉัยว่ามติของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นไปตามอำนาจหน้าที่และหลักเกณฑ์ของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

จึงไม่เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ศาลจึงมีคำสั่งยกฟ้อง คำพิพากษานี้ส่งผลให้มติการเพิกถอนสถานะศิลปินแห่งชาติเป็นอันมีผลสมบูรณ์ตามกระบวนการทางปกครอง

ความถดถอยด้านสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นไว้ในมาตรา 34 และรับรองเสรีภาพการสร้างสรรค์งานศิลปะไว้ในมาตรา 32 นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นภาคีในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ซึ่งมาตรา 19 รับรองเสรีภาพในการแสดงออก การเผยแพร่ข้อมูล และการแสดงความคิดเห็น โดยการจำกัดสิทธิดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลักความจำเป็นและได้สัดส่วน

การเพิกถอนการยกย่องเชิดชูเกียรติหรือสถานะเกียรติยศที่รัฐมอบให้เป็นการใช้อำนาจทางปกครอง ซึ่งต้องเป็นไปตามหลักกฎหมาย หลักความชอบด้วยเหตุผล ขั้นตอนที่ถูกต้อง และไม่กระทบต่อเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ แม้ว่าศาลปกครองจะวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายตามกระบวนการทางปกครอง แต่ในมิติสิทธิมนุษยชนยังคงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การเพิกถอนสถานะดังกล่าวสืบเนื่องมาจากการแสดงความคิดเห็นของผู้ถูกเพิกถอนหรือไม่ และการเพิกถอนนั้นสอดคล้องกับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนสากลหรือไม่ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อเสรีภาพทางศิลปะและเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งเป็นสิทธิที่ต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษในสังคมประชาธิปไตย

จากข้อเท็จจริงและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ว่า การเพิกถอนศิลปินแห่งชาติแม้เป็นอำนาจของรัฐ แต่ต้องไม่เป็นมาตรการที่มีลักษณะเป็นการลงโทษหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพจากการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตในเรื่องสาธารณะ การเพิกถอนฐานะทางศิลปะอันเป็นเกียรติยศของรัฐมีผลกระทบต่อชื่อเสียง บทบาททางสังคม และสถานะทางวิชาชีพของผู้ได้รับการยกย่องอย่างมีนัยสำคัญ โดย ผลกระทบที่ปรากฏ ได้แก่

ผลกระทบต่อศักดิ์ศรีและชื่อเสียง : การถูกเพิกถอนสถานะศิลปินแห่งชาติอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงในทางสาธารณะ เนื่องจากสถานะดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการยอมรับในความสามารถทางวิชาชีพและคุณธรรมจริยธรรมของผู้ได้รับการยกย่อง

ผลกระทบต่อสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกและเสรีภาพทางศิลปะ : โดยเฉพาะหากเหตุแห่งการเพิกถอนได้สัมพันธ์กับการใช้สิทธิแสดงความเห็นของผู้ถูกเพิกถอน ก็อาจก่อให้เกิดบรรยากาศหวาดกลัว (Chilling Effect) ต่อศิลปิน นักคิด และผู้สร้างสรรค์งานศิลปะโดยรวม ทำให้บุคคลเกรงกลัวต่อการแสดงออกในเชิงสาธารณะ

ผลกระทบต่อบรรทัดฐานและระบบการยกย่องเชิดชูเกียรติของรัฐ : คำพิพากษาที่รับรองการเพิกถอนดังกล่าวอาจนำไปสู่การตีความว่าการรับเกียรติยศจากรัฐอาจมีเงื่อนไขแฝงซึ่งจำกัดการแสดงออกของบุคคลที่ได้รับเกียรติ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในระบบการยกย่องเชิดชูเกียรติของภาครัฐ และกระทบต่อเสรีภาพทางศิลปะในวงกว้าง

ดังนั้น แม้มติและกระบวนการของหน่วยงานรัฐจะผ่านการตรวจสอบในแง่ความชอบด้วยกฎหมายแล้ว แต่ในมิติสิทธิมนุษยชนจำเป็นต้องมีการติดตาม ตรวจสอบปัจจัยที่นำไปสู่การเพิกถอนสถานะ และประเมินว่ามาตรการดังกล่าวได้คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสมและได้สัดส่วนหรือไม่ รวมถึงมีความเสี่ยงต่อการถูกใช้เป็นกลไกจำกัดเสรีภาพทางศิลปะและการแสดงความคิดเห็นหรือไม่

รายการอ้างอิง :

เปิดคำพิพากษาศาลปกครองกลาง ยกฟ้อง “สุชาติ สวัสดิ์ศรี” ถูกเพิกถอนศิลปินแห่งชาติไม่ชอบด้วยกฎหมาย เตรียมยื่นอุทธรณ์ต่อ. (2568, กันยายน 22). ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (TLHR). สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://tlhr2014.com/archives/78535

เปิดคำอุทธรณ์ 'สุชาติ สวัสดิ์ศรี' โต้แย้งคำสั่งศาลปกครอง คดีปลดจากศิลปินแห่งชาติ. (2568, ตุลาคม 29). ประชาไท. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://prachatai.com/journal/2025/10/115296

3.2 ประเด็นถดถอยจากชายแดนใต้: เมื่อการถกเถียงเรื่อง “สิทธิกำหนดวิถีชีวิตตนเอง กลายเป็นภัยความมั่นคง”

เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2568 พนักงานอัยการภาค 9 ได้ยื่นฟ้องนักกิจกรรมและนักศึกษาจำนวน 5 คน ได้แก่ นายอิรฟาน อูมาน นายสารีฟ สะแลมัน นายฮุซเซ็น บือแน นายอาเต็ฟ โซ๊ะโก และนายฮากิม พงตีกอ ต่อศาลจังหวัดปัตตานี โดยมีข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 เรื่องยุยงปลุกปั่นให้ประชาชนเกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่อง ข้อหาตามมาตรา 210 เรื่องร่วมกันเป็นซ่องโจร และเฉพาะ นายอิรฟาน ยังถูกฟ้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14(3) จากการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทบต่อความมั่นคง ของรัฐ เหตุแห่งคดีเกิดจากการจัดงานเสวนา “สิทธิในการกำหนดอนาคตตนเองกับสันติภาพปาตานี” ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2566 ซึ่งภายในงานมีการจัดกิจกรรมประชามติจำลอง ทดลองให้ผู้เข้าร่วมออกเสียงว่าเห็นด้วยหรือไม่กับสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเองและการแยกตัวเป็นเอกราชอย่างถูกกฎหมาย ต่อมาแม่ทัพภาคที่ 4 ในฐานะผู้อำนวยการ กอ.รมน.ภาค 4 ได้มอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่แจ้งความดำเนินคดี และคดีอยู่ในชั้นอัยการกว่า 1 ปี ก่อนมีคำสั่งฟ้องในที่สุด โดยศาลอนุญาตให้ประกันตัวจำเลยทั้งห้าในวงเงินคนละ 100,000 บาท

ความถดถอยด้านสิทธิมนุษยชน

การดำเนินคดีดังกล่าวอ้างอิงถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 1 ที่บัญญัติว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกมิได้” และใช้มาตรา 116 ของประมวลกฎหมายอาญาเพื่อกล่าวหาว่าการจัดเสวนาและประชามติจำลองเป็นการยุยงปลุกปั่นให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเป็นภาคีในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ซึ่งข้อ 19 รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และข้อ 21 รับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ ขณะเดียวกัน

รัฐธรรมนูญไทยก็บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวในมาตรา 34 มาตรา 40 และมาตรา 44 โดยการจำกัดสิทธิตามมาตรา 26 ต้องไม่กระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิและต้องไม่เกินสมควรแก่เหตุ

การดำเนินคดีตามมาตรา 116 และมาตราอื่น ๆ ต่อการจัดเสวนาทางวิชาการและกิจกรรมประชามติจำลองดังกล่าว เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเกินสมควรแก่เหตุ และเข้าลักษณะการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือเพื่อยับยั้งการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (SLAPP) การดำเนินคดีเช่นนี้ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพทางวิชาการ และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ ทำให้ผู้ถูกฟ้องต้องเผชิญกับกระบวนการทางกฎหมายที่มีโทษร้ายแรงทั้งจำคุกและการถูกตีตราทางสังคม ส่งผลต่อบรรยากาศการใช้สิทธิพลเมืองในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสร้างความหวาดกลัวให้กับนักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ อันเป็นการลดทอนความไว้วางใจต่อกระบวนการยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

รายการอ้างอิง :

แจ้งข้อหา ม.116 “5 นศ.-นักกิจกรรม” ประชามติแยกดินแดน. (2568, ธันวาคม 29). สำนักข่าวอิสรา. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.isranews.org/article/south-news/south-slide/124514-referendumpolicetani.html

อัยการสั่งฟ้องคดี ม.116 “5 นักกิจกรรม-นศ. ปัตตานี” กรณีเสวนาสิทธิในการกำหนดอนาคตตัวเอง-กิจกรรมประชามติจำลอง. (2568, พฤศจิกายน 20). ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (TLHR). สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://tlhr2014.com/archives/80021

3.3 “เสรีภาพสื่อถดถอย: ฟ้องอาญา Murray Hunter นักข่าวฐานวิจารณ์รัฐบาลต่างแดน”

เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2568 นาย Murray Hunter อายุ 66 ปี นักข่าวอิสระและอดีตอาจารย์ ซึ่งพำนักอยู่ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ขณะเตรียมออกเดินทางไปยังเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ภายใต้หมายจับของศาลอาญากรุงเทพใต้ ลงวันที่ 27 มีนาคม 2568 ซึ่งออกตามคำร้องทุกข์ของผู้แทนนิติกรจากคณะกรรมการการสื่อสารและมัลติมีเดียแห่งมาเลเซีย (MCMC) กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้เผยแพร่บทความบนแพลตฟอร์ม Substack จำนวน 4 ชิ้นในเดือนเมษายน 2567 โดยมีเนื้อหาวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ MCMC ในประเด็นการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ การแทรกแซงทางการเมือง และการปิดกั้นเว็บไซต์ผู้เห็นต่าง ภายหลังการจับกุม นาย Hunter ถูกควบคุมตัวข้ามคืนที่สถานีตำรวจ ก่อนได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2568 โดยมีคำสั่งยึดหนังสือเดินทางและจำกัดการเดินทางออกนอกราชอาณาจักร และต่อมาเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2568 พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้อง นาย Hunter ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ในข้อหาหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 จำนวน 4 กระทง ศาลนัดตรวจพยานหลักฐานครั้งแรกในวันที่ 22 ธันวาคม 2568 หากพิพากษาว่ามีความผิดทุกกระทง ผู้ถูกกล่าวหาอาจเผชิญโทษจำคุกสูงสุดรวม 8 ปี และปรับรวมสูงสุด 800,000 บาท

จากข้อเท็จจริงยังปรากฏด้วยว่า กรณีนี้เป็นเหตุที่เกิดขึ้นจากการร้องทุกข์ของหน่วยงานรัฐต่างประเทศต่อบุคคลซึ่งพำนักอยู่นอกเขตอำนาจของประเทศผู้ร้อง และเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านสื่อมวลชนและการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายสาธารณะของรัฐดังกล่าว

ความถดถอยด้านสิทธิมนุษยชน

ประเทศไทยเป็นภาคีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) โดยมาตรา 19 รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ข้อจำกัดใด ๆ ต่อสิทธิดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลัก “ความจำเป็นและได้สัดส่วน” ในสังคมประชาธิปไตย และไม่ก่อให้เกิดผลเป็นการปิดกั้นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยไม่สมควร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้ออกข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ 34 (General Comment No. 34) ระบุว่าการกำหนดโทษทางอาญาต่อการแสดงออก โดยเฉพาะการวิพากษ์วิจารณ์หน่วยงานรัฐหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้ ICCPR และรัฐพึงใช้มาตรการทางแพ่งหรือตอบโต้ทางสังคมที่ไม่เป็นอาญาแทน

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพสื่อไว้ในมาตรา 34 และมาตรา 35 การบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ต่อการวิพากษ์การทำงานของหน่วยงานรัฐต่างประเทศ ซึ่งไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อยของไทย อาจขัดหลักความจำเป็นและได้สัดส่วนของกฎหมายอาญาตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล

การละเมิดสิทธิมนุษยชน ผลกระทบ และความเสียหาย

กรณีนี้มีลักษณะเข้าข่ายการละเมิดสิทธิในเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา 19 ICCPR และสิทธิในเสรีภาพสื่อ เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาได้แสดงความคิดเห็นในลักษณะของการตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานรัฐซึ่งเป็นประเด็นสาธารณะ มิได้ปรากฏว่ามีการยุยงให้เกิดความรุนแรงหรือความเสียหายต่อความมั่นคงของไทย การกำหนดให้มีโทษอาญาเป็นภาระที่ร้ายแรงเกินสมควรและอาจมีผลเป็น “การปิดปาก” (Chilling Effect) ต่อสื่อมวลชนและผู้วิพากษ์วิจารณ์รัฐ

ผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหา ได้แก่ การถูกจับกุมควบคุมตัว การถูกจำกัดเสรีภาพในการเดินทางจากการยึดหนังสือเดินทาง การเผชิญความเสี่ยงต่อโทษจำคุกสูงสุด 8 ปี ความเสียหายต่อชื่อเสียงและอาชีพนักข่าว ตลอดจนความกังวลทางจิตใจและภาระค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี นอกจากนี้ กรณีดังกล่าวยังส่งผลกระทบในเชิงโครงสร้าง

ต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยในด้านการคุ้มครองเสรีภาพสื่อ และอาจก่อให้เกิดความหวาดกลัวแก่สื่อมวลชน นักวิชาการ และผู้ลี้ภัยทางการเมืองในภูมิภาคที่ใช้ประเทศไทยเป็นพื้นที่ปลอดภัย

ดังนั้น เหตุการณ์นี้จึงอาจถือได้ว่าเป็นกรณีที่มีลักษณะของการถดถอยด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน และเป็นประเด็นที่ควรได้รับการติดตาม ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และพิจารณามาตรการแก้ไขหรือข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อป้องกันการใช้กฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือจำกัดการแสดงความคิดเห็นเชิงสาธารณะ

รายการอ้างอิง :

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน-TLHR, ตารางคดีและคำฟ้อง

Thailand: Australian Journalist Charged with Defamation Murray Hunter Faces 8 Years in Prison for Reporting on Malaysian Government. (2025, November 26. Human Rights Watch (HRW). Retrieved December 1, 2025, from https://tlhr2014.com/archives/78535

Thailand indicts journalist Murray Hunter on criminal defamation charges at Malaysia's request. (2568, November 19). Committee to Protect Journalists (CPJ). Retrieved December 1, 2025, from https://cpj.org/2025/11/thailand-indicts-australian-journalist-murray-hunter-on-criminal-defamation-charges-at-malaysias-request/

Thailand: Australian journalist indicted for alleged Malaysian government defamation. (2568, November 25). International Federation of Journalists (IFJ). Retrieved December 1, 2025, from https://www.ifj.org/media-centre/visuals/detail/thailand-australian-journalist-indicted-for-alleged-malaysian-government-defamation/category/press-releases

Australian Journalist Indicted for Criminal Defamation, Faces up to 8 Years in Prison for Reporting on the Malaysian Government. (2568, November 11). Thai Lawyers for Human Rights (TLHR). Retrieved December 1, 2025, from https://tlhr2014.com/en/archives/80003

-4 “ความยุติธรรมที่เข้าไม่ถึง: กรณีตัดสิทธิคนพิการสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา 2 ปีซ้อน”

นายศุภวิชญ์ จันทร์เสถียร คนพิการโรคกล้ามเนื้ออ่อนแรงและใช้วีลแชร์ ซึ่งสำเร็จการศึกษานิติศาสตร์ สอบผ่านใบอนุญาตว่าความและการสอบเนติบัณฑิต ได้สมัครสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาตามคุณสมบัติที่กำหนด แต่ทั้งสองปีไม่มีรายชื่อเป็นผู้มีสิทธิสอบ โดยในปี 2567 เหตุผลที่ได้รับคือการเคยใช้ “ผู้ช่วยเขียน” ในสนามสอบสำหรับคนพิการ อาจทำให้เกิดการปะปนความคิดเห็นกับผู้ช่วยเขียน แม้เป็นบริการที่สนามสอบจัดให้ก็ตาม ต่อมาในปี 2568 แม้นายศุภวิชญ์ได้ยืนยันว่าจะลงมือเขียนด้วยตนเอง แต่ก็ยังถูกตัดสิทธิอีกครั้ง โดยเหตุการณ์ล่าสุดเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2568 ซึ่งเขาได้เผยแพร่เรื่องราวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ว่าไม่ปรากฏรายชื่อผู้มีสิทธิสอบเป็นปีที่สองติดต่อกัน ทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความโปร่งใสและมาตรฐานการคัดเลือกผู้สอบในระบบตุลาการ ทั้งนี้ ศูนย์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้รับมอบอำนาจจากนายศุภวิชญ์เพื่อยื่นหนังสือขอคำชี้แจงต่อสำนักงานศาลยุติธรรมถึงสาเหตุของการตัดสิทธิดังกล่าว

ความถดถอยด้านสิทธิมนุษยชน

การตัดสิทธิผู้สมัครที่เป็นคนพิการ แม้มีคุณสมบัติครบถ้วน อาจเข้าข่ายขัดต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) โดยเฉพาะมาตรา 5 ว่าด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ มาตรา 9 ว่าด้วยการเข้าถึง และมาตรา 27 ว่าด้วยสิทธิในการทำงานและการประกอบอาชีพ ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องจัดหลักประกันว่าคนพิการเข้าถึงโอกาสในอาชีพได้อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ ยังอาจขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) มาตรา 25 ที่กำหนดสิทธิในการเข้าถึงตำแหน่งราชการโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ รวมถึงสิทธิตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) มาตรา 6 และ 7 ว่าด้วยสิทธิในการทำงานอย่างเสมอภาค สำหรับกฎหมายภายในของไทย การตัดสิทธิดังกล่าวอาจขัด พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งห้ามการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความพิการ และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดบริการช่วยเหลือหรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เหมาะสมแก่คนพิการโดยไม่เป็นเหตุให้เสียสิทธิ นอกจากนี้ยังอาจไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 27 ที่รับรองความเสมอภาคและการคุ้มครองมิให้มีการเลือกปฏิบัติ

กรณีนี้สะท้อนการละเมิดสิทธิในการไม่ถูกเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความพิการ สิทธิในการทำงานและสิทธิในการเข้าถึงอาชีพในกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อบุคคลคือการถูกจำกัดโอกาสในเส้นทางอาชีพตุลาการอย่างไม่เป็นธรรม เสียหายต่อความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน และสร้างความรู้สึกว่าคนพิการไม่อาจเข้าถึงระบบตุลาการได้เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ขณะเดียวกันยังส่งผลกระทบต่อสาธารณะ เนื่องจากทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจต่อกระบวนการสรรหาบุคลากรตุลาการ ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐาน

ที่ใช้ในการพิจารณาคนพิการ และสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างในการเข้าถึงสิทธิและโอกาสของคนพิการในระบบยุติธรรมไทย

รายการอ้างอิง :

คุยกับ ศุภวิชญ์ จันทร์เสถียร ทนายคนพิการที่อยากแค่เข้าไปสอบผู้พิพากษา แต่ไม่มีชื่อ. (2568, กรกฎาคม 12. thisAble.me. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://thisable.me/content/2025/07/993

ทนายที่เป็นโรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง ไม่มีรายชื่อเป็น 'ผู้มีสิทธิสอบ' ผู้พิพากษา ติดต่อกันเป็นปีที่ 2. (2568, มิถุนายน 25. The Matter. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://thematter.co/brief/245710/245710

'ทนายวีลแชร์' ไม่มีสิทธิสอบผู้พิพากษา ศูนย์นิติศาสตร์ มธ.ขอคำชี้แจงจากศาล. (2568, สิงหาคม 19. ประชาไท. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://prachatai.com/journal/2025/08/114267

5 "สิทธิมนุษยชนจมน้ำ: บทเรียน จากการจัดการภัยพิบัติและการเยียวยาที่ไม่ทั่วถึงในสงขลา"

สถานการณ์อุทกภัยที่เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องในพื้นที่ภาคใต้(ยะลา นราธิวาส ปัตตานี) เมื่อวันที่ 24–27 พฤศจิกายน 2568 โดยเฉพาะจังหวัดสงขลา ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมใหญ่ในเขตอำเภอหาดใหญ่ ระดับน้ำสูงกว่า 2 เมตรในหลายพื้นที่ และบางจุดสูงสุดถึง 3 เมตร เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ประชาชนจำนวนมากติดอยู่ในบ้านเรือนโดยไม่สามารถอพยพออกมาได้ ถนนสายหลักถูกตัดขาด ระบบสาธารณูปโภคหยุดชะงัก และเกิดภาวะขาดแคลนอาหาร น้ำสะอาด และการรักษา พยาบาล สาเหตุสำคัญมาจากสภาพภูมิประเทศของหาดใหญ่ที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ น้ำจากภูเขารอบเมืองไหลหลากลงมาพร้อมกัน ประกอบกับฝนตกตรงบริเวณตัวเมืองโดยตรง ทำให้การระบายน้ำลงสู่ทะเลสาบสงขลาทำได้ยาก เหตุการณ์นี้ถือเป็นน้ำท่วมครั้งใหญ่ที่สุดในรอบหลายสิบปี และสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมาก ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่และอำเภอใกล้เคียงได้รับผลกระทบจากฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง ทำให้ระดับน้ำใน คลองอู่ตะเภาและลุ่มน้ำตอนล่างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดน้ำท่วมฉับพลันในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ชุมชนริมคลอง พื้นที่ตลาด และโครงสร้างพื้นฐานสำคัญหลายแห่ง รวมถึงถนนสายหลักและสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน

มีรายงานผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และประชาชนจำนวนมากต้องอพยพไปยังศูนย์พักพิงชั่วคราวที่จัดตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาสังคม โรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขบางแห่งถูกน้ำท่วมและต้องเคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปยังพื้นที่ปลอดภัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ สำนักงานสาธารณสุข หน่วยกู้ภัย และเครือข่ายอาสาสมัครได้เข้าดำเนินการช่วยเหลือในด้านการอพยพ การลำเลียงสิ่งของจำเป็น การรักษาพยาบาล และการประเมินความเสียหายเบื้องต้น

อย่างไรก็ดี มีข้อร้องเรียนจากประชาชนหลายพื้นที่ว่าการแจ้งเตือนล่วงหน้าไม่ทันต่อสถานการณ์ เส้นทางอพยพมีจำนวนจำกัด การช่วยเหลือบางส่วนเข้าถึงล่าช้า และการประสานงานระหว่างหน่วยงานยังมีความซ้ำซ้อนและไม่เป็นเอกภาพ นอกจากนี้ ความช่วยเหลือด้านการเยียวยาในระยะแรกมีความแตกต่างกันตามพื้นที่ และวงเงินช่วยเหลือยังไม่สอดคล้องกับความเสียหายของครัวเรือนจำนวนหนึ่ง

จากกรณีนี้ รัฐมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 55 กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรา 4 รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และการที่ประชาชนจำนวนมากไม่ได้รับการช่วยเหลือทันท่วงทีและทั่วถึง จึงสะท้อนถึงการจัดการภัยพิบัติที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีดังกล่าว และไม่เป็นไปตามหลักความจำเป็นและได้สัดส่วนตามมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญ

ขณะเดียวกันพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องเคารพตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) โดยเฉพาะสิทธิในชีวิตและความปลอดภัยของบุคคล (มาตรา 6) และสิทธิในการได้รับข้อมูลที่จำเป็นต่อการปกป้องตนเองจากภัยพิบัติ รวมถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) ซึ่งคุ้มครองสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ (มาตรา 11) และสิทธิในสุขภาพ (มาตรา 12)

ในระดับกฎหมายภายในประเทศ รัฐมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการคุ้มครองประชาชนจากสาธารณภัย จัดให้มีระบบเตือนภัยที่เหมาะสม และให้ความช่วยเหลือโดยไม่เลือกปฏิบัติ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดเตรียมแผนรับมือและดำเนินมาตรการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ครอบคลุม และโปร่งใส โดยต้องคำนึงถึงการคุ้มครองกลุ่มเปราะบางเป็นพิเศษ

อย่างไรก็ตาม การแจ้งเตือนที่ไม่เพียงพอ การเข้าถึงความช่วยเหลือที่ไม่เท่าเทียม และการเยียวยาที่ล่าช้าหรือไม่สอดคล้องกับความเสียหายจริง อาจขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน ได้แก่ หลักความจำเป็น หลักความได้สัดส่วน และหลักความไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานสำคัญในการจัดการภัยพิบัติของรัฐ

ความถดถอยด้านสิทธิมนุษยชน

จากข้อเท็จจริงเบื้องต้น เหตุการณ์อุทกภัยส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนหลายด้าน ดังนี้

สิทธิในชีวิตและความปลอดภัย : ระดับน้ำท่วมฉับพลันและการขาดการเตือนล่วงหน้าที่เพียงพอเพิ่มความเสี่ยงในการสูญเสียชีวิตและการบาดเจ็บของประชาชน

สิทธิด้านสุขภาพ : ความเสียหายต่อสถานพยาบาล ทำให้การรักษาพยาบาลจำกัด โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และคนพิการ

สิทธิด้านที่อยู่อาศัยและทรัพย์สิน : บ้านเรือนเสียหายจำนวนมาก การฟื้นฟูต้องใช้เวลานาน และผู้มีรายได้น้อยประสบปัญหามากกว่ากลุ่มอื่น

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ประสบภัย : ความไม่ทั่วถึงของความช่วยเหลือ การขาดข้อมูล การรอนานในศูนย์พักพิง และความไม่เพียงพอของการเยียวยา ทำให้ผู้ประสบภัยบางกลุ่มได้รับผลกระทบมากเป็นพิเศษ

ความเหลื่อมล้ำในการฟื้นฟู : การช่วยเหลือที่ไม่สม่ำเสมออาจนำไปสู่ความไม่เท่าเทียม และความเสียเปรียบในระยะยาวของครัวเรือนที่ยากจนหรืออยู่ในพื้นที่นอกเขตเมือง

สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนความจำเป็นที่รัฐต้องปรับปรุงระบบเตือนภัย การประสานงานในการกู้ภัย และการจัดกระบวนการเยียวยาที่เป็นธรรม โปร่งใส และเข้าถึงได้ เพื่อให้การจัดการภัยพิบัติสอดคล้องกับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน และลดการละเมิดสิทธิซ้ำซ้อนในอนาคต

6 การขยายขอบเขต ม.112 และมาตรการทางปกครองต่อนักวิชาการผู้เห็นต่าง

ในรอบปี 2568 บทบัญญัติมาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ปัจจุบันศาลยุติธรรมของไทยได้ขยายความถ้อยคำ “พระมหากษัตริย์” ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 112 ให้หมายความรวมไปถึง “สถาบันพระมหากษัตริย์” และ “อดีตพระมหากษัตริย์” แล้ว และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ยังคงถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองและเครื่องมือในการจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน กรณีมาตรา 112 แม้ว่าจะมีข้อแนะนำและวิจารณ์จากต่างประเทศมากว่า 15 ปี[2] ซึ่งหากนับเฉพาะตั้งแต่ปี 24 พ.ย. 2563 – 21 พ.ย. 2568 มีผู้ถูกดำเนินคดีจากการแสดงออกและการชุมนุมทางการเมือง แล้วอย่างน้อย 285 คน ใน 318 คดี[3]

สภาพการณ์ดังกล่าวนี้ยังคงเห็นได้ชัดเจนจากอีกกรณีซึ่งเกิดขึ้นในปี 2568 นี้ ที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 (กอ.รมน.ภาค 3) ได้แจ้งความดำเนินคดีกับ ดร.พอล แชมเบอร์ส นักวิชาการชาวอเมริกันและอดีตอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยนเรศวร จากกรณีที่เว็บไซต์ของสถาบัน ISEAS-Yusof Ishak ในประเทศสิงคโปร์ ได้เผยแพร่ข้อความประชาสัมพันธ์งานเสวนาวิชาการเกี่ยวกับกองทัพไทย ซึ่ง ดร.พอล ยืนยันว่าเขาไม่ได้เป็นผู้เขียนหรือโพสต์ข้อความดังกล่าวในเว็บไซต์ แต่เป็นเนื้อหาที่จัดทำโดยทางสถาบันเพื่อประชาสัมพันธ์งานเสวนาเท่านั้น โดยในช่วงแรก ดร.พอล ถูกจับกุมและศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวชั่วคราว ทำให้ต้องเข้าเรือนจำจังหวัดพิษณุโลก ก่อนที่ศาลอุทธรณ์จะให้ประกันตัวในภายหลัง นอกจากนี้ เขายังถูกเพิกถอนวีซ่า และถูกมหาวิทยาลัยนเรศวรยกเลิกสัญญาจ้างงาน ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2568 สำนักงานอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี โดยเห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอ และไม่สามารถรับฟังได้ว่า ดร.พอล เป็นผู้โพสต์หรือจัดทำเอกสารตามข้อกล่าวหา ทำให้คดีอาญาสิ้นสุดลง ในปัจจุบันแม้การดำเนินคดีอาญาดังกล่าวจะสิ้นสุดลงแล้ว แต่การเพิกถอนวีซ่าได้ส่งผลให้ ดร.พอล ต้องเดินทางออกจากประเทศไทยกลับไปยังสหรัฐอเมริกาแล้ว

---

[2] รวมข้อวิจารณ์จากต่างชาติต่อประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 ตลอด 15 ปี. (2568, กรกฎาคม 22. iLaw. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://today.line.me/th/v3/article/8nlYJ3x

[3] สถิติผู้ถูกดำเนินคดีมาตรา 112 “หมิ่นประมาทกษัตริย์” ปี 2563 - 68. (2568, เมษายน 1. ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (TLHR). สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://tlhr2014.com/archives/239830

ความถดถอยด้านสิทธิมนุษยชน

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 34 จะรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น[4] ซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) มาตรา 19[5] แต่บทบัญญัติมาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ยังคงถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองด้วยการการดำเนินคดีกับผู้เห็นต่างทางการเมือง จึงนับเป็นเรื่องด้อยในเรื่องสิทธิมนุษยชนในปี 2568

7 สถานการณ์ถดถอยด้านสิทธิความหลากหลายทางเพศ

7.1 การเลือกปฏิบัติในการบริจาคโลหิต: การคงอยู่ของอคติทางเพศสภาพเหนือหลักวิทยาศาสตร์

กรณีเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2568 ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (วลพ.) ที่เคยวินิจฉัยว่า การปฏิเสธรับบริจาคโลหิตจากชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย (MSM) เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ซึ่ง เปิดช่องให้สภากาชาดไทยใช้เหตุแห่งรสนิยมทางเพศและเพศสภาพ (MSM) มาเป็นเกณฑ์คัดกรองความเสี่ยง ในการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (STI) อันเป็นการอนุญาตให้มีการ เหมารวม (Stereotyping) ว่ากลุ่ม MSM เป็นกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อเอชไอวีและ STI โดยไม่ต้องดูพฤติกรรมเสี่ยงอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ และเป็นการละเลยการใช้วิธีวิทยาทางการแพทย์ที่เหมาะสมในการกำหนด พฤติกรรมเสี่ยง (Risk Behavior) (เช่น ระยะห่างจากการ

---

[4] มาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

[5] มาตรา 19

1. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง

2. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก

3. การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในวรรค 2 ของข้อนี้ ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไปด้วย การใช้สิทธิดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็นต่อ

(ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น

(ข) การรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน

มีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย) มาเป็นตัวคัดกรอง แทนที่จะอิงกับเพศสภาพหรือรสนิยมทางเพศ ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิพลเมืองและลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งยังขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชนสากล โดยเฉพาะ ICCPR และหลักการยอร์กยาการ์ตา (Non Discrimination with Flexibility)

7.2 การละเมิดสิทธิผู้ต้องหา: การปฏิบัติการที่สะท้อนอคติและการตีตรา กรณี “ทลายปาร์ตี้เหมืองทอง”

เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2568 เจ้าหน้าที่ตำรวจได้บุกจับกุมกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ณ โรงแรมใจกลางกรุงเทพมหานคร โดยอ้างว่าเป็นการมั่วสุมใช้สารเสพติด สะท้อนถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ขาดความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนหลายประการ เช่น

(1) การเหยียดเพศในการปฏิบัติการ ด้วยการตั้งชื่อปฏิบัติการว่า “ทลายปาร์ตี้เหมืองทอง” อันเป็นการเลือกใช้ถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกตลกขบขันและเหยียดหยามต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มชายรักชายอย่างชัดเจน

(2) การละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวและสิทธิผู้ต้องหา ด้วยการจัดให้สื่อมวลชนเข้าร่วมทำข่าวตั้งแต่ขั้นเตรียมการไปจนตลอดการจับกุม

(3) มีการ เผยแพร่ภาพผู้ถูกจับกุมในลักษณะที่ไม่ได้แต่งกายเรียบร้อย และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกตั้งข้อหาทางสื่อสารมวลชนอย่างชัดเจน

(4) เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ให้ข่าวโดยมี อคติเหมารวมว่าผู้ถูกจับกุมส่วนใหญ่เป็นกลุ่มบุคคลเดียวกับที่เคยถูกจับ และไม่ได้มีความสำนึกผิด

(5) การขาดความเข้าใจด้านสาธารณสุข: เจ้าหน้าที่ยังคงยึดมั่นว่าผู้ใช้สารเสพติดเป็นอาชญากร ซึ่ง สวนทางกับนโยบาย “ผู้ติดยาคือผู้ป่วย” และแสดงอคติเหมารวมว่ากลุ่ม MSM มีแนวโน้มสูงในการเป็นผู้ใช้สารเสพติด

(6) ความบกพร่องของสื่อมวลชน: ทั้งตำรวจและสื่อมวลชนบกพร่องต่อหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาที่ปรากฏในข่าว และละเลยการคำนึงถึงความอ่อนไหวทางเพศสภาวะ ซึ่งขัดต่อหลักการตาม Gender-Sensitive Indicators for Media ของ UNESCO

เหตุการณ์ทั้งสองนี้เป็นเครื่องตอกย้ำว่า แม้กรอบกฎหมายในเรื่องความหลากหลายทางเพศจะก้าวหน้า แต่อคติเชิงโครงสร้างและทัศนคติที่ตีตรา (Stigma) ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการบรรลุความเท่าเทียมทางเพศอย่างแท้จริง การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดความเข้าใจในสิทธิมนุษยชนและความอ่อนไหวทางเพศสภาวะ ได้ทำให้กลไกทางกฎหมายกลายเป็นการลดทอนศักดิ์ศรีและความเป็นพลเมือง ของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จึงต้องเน้นที่การปฏิรูปทัศนคติและแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานรัฐและสื่อมวลชน โดยให้ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในหลักการสิทธิมนุษยชนสากล และการปฏิบัติต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศบนฐานของความเท่าเทียมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

8 การส่งกลับผู้ลี้ภัยกลับไปเผชิญการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับในประเทศบ้านเกิด

รัฐบาลไทยดำเนินการส่งกลับผู้ลี้ภัยชาวอุยกูร์และเวียดนามกลับสู่ประเทศบ้านเกิดนั่นคือจีนและเวียดนามตามลำดับ การส่งกลับดังกล่าวเป็นการผลักดันผู้ลี้ภัยกลับสู่ความเสี่ยงต่อการถูกทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ สาเหตุเนื่องมาจากประเทศเหล่านี้มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิในการไม่ถูกทรมาน สิทธิในเสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

กรณีแรก รัฐบาลไทยดำเนินการ**ส่งกลับ**ชาวอุยกูร์จำนวนอย่างน้อย 40 คน (ข้อมูลในขณะนั้นระบุเป็น 48 คน แต่มีการยืนยันจำนวนที่ถูกส่งกลับเป็น 40 คน) ให้แก่สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ชาวอุยกูร์เหล่านี้ถูกควบคุมตัวอยู่ในศูนย์กักกันของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.) หลังจากที่ได้ลี้ภัยและเข้ามาในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 การตัดสินใจดังกล่าวถูกเปิดเผยและมีการแถลงยอมรับในเวลาต่อมา โดยรัฐบาลไทยอ้างว่าดำเนินการตามมาตรฐานสากลและมีการรับรองจากรัฐบาลจีนว่าจะดูแลบุคคลที่ถูกส่งกลับอย่างเหมาะสม และบางแหล่งระบุว่าเป็นการส่งกลับตามความสมัครใจ อย่างไรก็ตาม องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนหลายแห่งระบุว่ามีชาวอุยกูร์ในห้องกักได้ทำหนังสือแจ้งความประสงค์ว่า “ไม่ต้องการกลับจีน” เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในบริบทของการที่ชาวอุยกูร์จำนวนมากลี้ภัยออกจากเขตปกครองตนเองซินเจียงเนื่องจากถูกกล่าวหาว่าเผชิญกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นกิจจะลักษณะจากรัฐบาลจีน และถูกกักขังในประเทศไทยเป็นเวลานานกว่าหนึ่งปี แม้ว่ารัฐบาลไทยได้รับการรับรองจากประเทศปลายทางผ่านหนังสือรับรองทางการทูต (Diplomatic Assurance) ว่าผู้ลี้ภัยจะได้รับความปลอดภัย กลับมีหลักฐานจากทางสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนสหประชาชาติเกี่ยวกับปัญหาการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับดังกล่าวในประเทศเหล่านั้น

อีกเหตุการณ์หนึ่ง เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ที่ให้ส่งกลับนายอี ควิน เบดั๊บ กลับไปยังเวียดนามตามที่รัฐบาลเวียดนามร้องขอ โดยศาลอุทธรณ์ได้อ่านคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ ผด. 9/2567 ให้ประเทศไทยส่งตัวนาย อี ควิน เบดั๊บ (Mr. Y Quynh Bdap) ไปยังประเทศต้นทาง หลังจากศาลอาญารัชดาอ่านเมื่อที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 เวลา 14.00 น. ปัจจุบัน ยังไม่มีข้อมูลจากหน่วยงานใดของรัฐบาลไทยหรือรัฐบาลเวียดนามยืนยันว่านายอี ควิน เบดั๊บได้ถูกส่งตัวกลับไปยังเวียดนามแล้วหรือไม่ แต่รัฐบาลไทยยังมีอำนาจหน้าที่ในการยุติการส่งกลับครั้งนี้ หากพิจารณาว่าบุคคลนี้ถูกส่งกลับไปโดยหน่วยงานของไทยแล้วต้องเสี่ยงกับภัยประหัตประหารและบุคคลนั้นจะตกอยู่ในอันตรายจากการทรมาน ปฏิบัติที่โหดร้ายหรือถูกกระทำให้บุคคลสูญหายเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิในชีวิตและรวมถึงการละเมิดกฎหมายในประเทศและกฎหมายจารีตประเพณี

นายอี ควิน เบด๊บ ผู้ลี้ภัยชาวเวียดนาม อายุ 32 ปี นักเคลื่อนไหวด้านเสรีภาพในการนับถือศาสนาและสิทธิชาติพันธุ์ ซึ่งลี้ภัยเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 และได้รับการรับรองสถานะผู้ลี้ภัยจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ก่อนหน้านี้ เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2567 เจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองไทยได้จับกุมนายเบด๊บ โดยอ้างอิงคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากรัฐบาลเวียดนาม ซึ่งระบุว่านายเบด๊บถูกดำเนินคดีในข้อหาก่อการร้าย จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดด๊กลักเมื่อปี **พ.ศ. 2566** และศาลเวียดนามได้มีคำพิพากษาลงโทษจำคุก 10 ปี โดยพิจารณาคดีแบบศาลเคลื่อนที่ (Mobile Court) ร่วมกับจำเลยจำนวนมากถึง 99 คน โดยไม่มีการพิจารณาอย่างเปิดเผยและขาดหลักประกันความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรม

การส่งตัวผู้ลี้ภัยกลับสู่ความเสี่ยงในประเทศปลายทางถือเป็นความถดถอยของการคุ้มครองสิทธิของผู้ลี้ภัยอย่างร้ายแรงที่ไม่อาจยอมรับได้ โดยละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญดังนี้

หลักการห้ามผลักดันกลับไปสู่ภยันตราย (Non-Refoulement) เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันทุกรัฐ รวมทั้งประเทศไทย แม้จะไม่เป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยผู้ลี้ภัยปี 1951 แต่ก็มีหน้าที่ห้ามส่งบุคคลกลับไปยังรัฐที่มีความเสี่ยงต่อการทรมาน การปฏิบัติโหดร้าย หรือการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ หลักการนี้ได้รับการรับรองใน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 3 อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน (CAT) ข้อ 16 อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันบุคคลทุกประเภทจากการหาสาบสูญโดยถูกบังคับ (ICEPPED) และมาตรา 7 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 13 ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งกลับหรือส่งผู้ร้ายข้ามแดน หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลนั้นจะตกอยู่ในอันตรายต่อการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี ICCPR (เสรีภาพ ศักดิ์ศรีมนุษย์ การพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม) CAT (ห้ามทรมานและห้ามส่งกลับไปสู่ความเสี่ยงทรมาน)

หลักการคุ้มครองผู้ลี้ภัยของ UNHCR เมื่อบุคคลถูก UNHCR รับรองสถานะผู้ลี้ภัย รัฐไทยมีหน้าที่ต้องเคารพหลักความปลอดภัยของผู้ลี้ภัย (International Protection Mandate) ดังนั้น การดำเนินการส่งกลับจะเป็นการขัดแย้งกับทั้งกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศโดยตรง

และตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 มาตรา 22 ขั้นตอนการส่งกลับจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อรัฐบาลไทยพิจารณาให้ส่งตัวภายใน 90 วัน หลังคำพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งรัฐบาลยังมีอำนาจไม่ดำเนินการส่งตัวตามข้อยกเว้นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเหตุผลด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎกระทรวงปี 2553

รายการอ้างอิง :

กรณีไทยผลักดันชาวอุยกูร์กลับประเทศจีน. (2568, กุมภาพันธ์ 28. สถานทูตสหรัฐฯ และสถานกงสุลในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://th.usembassy.gov/th/on-thailands-forced-return-of-uyghurs-to-china-th/

ชาวอุยกูร์ขอไทยไม่บังคับส่งกลับจีนเหตุเสี่ยงต่อการคุมขังและเสียชีวิต. (2568, มกราคม 20. iLaw. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.ilaw.or.th/articles/50128

กมธ.พัฒนาการเมือง ออกแถลงการณ์ กรณีส่ง "อุยกูร์" กลับจีน. (2568, กุมภาพันธ์ 28. Thai PBS. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.thaipbs.or.th/news/content/349734

ส่ง 40 อุยกูร์กลับจีน ฉีกหน้ากากจอมปลอมของชาติตะวันตก. (2568, มีนาคม 8. MGR Online. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://mgronline.com/onlinesection/detail/9680000022588

Human rights concerns overshadow Thailand's bid for admission to UN body. (2024, October 9. BenarNews.). Retrieved December 1, 2025, from https://www.benarnews.org/english/news/thai/thailand-un-human-rights-council-vietnam-montagnard-activist-10092024121523.html

เอกสารข่าวมูลนิธิผสานวัฒนธรรม (CrCF) เรื่องคำพิพากษาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนและสถานะผู้ลี้ภัยของนายอี ควิน เบดั๊บ, 2568.

ความเห็นผู้เชี่ยวชาญองค์การสหประชาชาติ เรื่องการพิจารณาคดีแบบ Mobile Court ในเวียดนาม, รายงานกลไกพิเศษ OCHR, 2567.

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ คดีหมายเลขแดงที่ ผด. 9/2567 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2568.

รายงานผู้เชี่ยวชาญพิเศษสหประชาชาติ (UN Special Procedures) ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2567.

Human Rights Watch, Vietnam Country Report 2024–2025.

รายงานเหตุการณ์ผู้ลี้ภัยสูญหายในเวียดนามและการส่งกลับผู้ลี้ภัยชาวเวียดนามจากไทย, เครือข่ายผู้ลี้ภัยเวียดนาม, 2562–2567.

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 และกฎกระทรวงกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2553

9 ประชาธิปไตยไทยยังคงถดถอย: กรณีการไม่ผ่านร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญในวาระที่ 2

รัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจรัฐกับประชาชน รวมถึงเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองหลักการอธิปไตยเป็นของปวงชน อย่างไรก็ตาม พัฒนาการทางการเมืองของไทยในปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะกรณีการที่รัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญในวาระที่ 2 ได้สะท้อนให้เห็นข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบการเมือง และเป็นสัญญาณสำคัญของภาวะ “ความถดถอยของประชาธิปไตย” (Democratic Backsliding) เป็นอย่างมาก

รัฐธรรมนูญไทยฉบับปัจจุบันซึ่งจัดทำขึ้นในหลังรัฐประหาร 2557 กำหนดกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นไปได้ยาก โดยให้บทบาทสำคัญแก่วุฒิสภาที่มิได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงมีอำนาจร่วมตัดสินใจในทุกขั้นตอนสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดให้การลงมติเห็นชอบกับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญในวาระที่ 1 (ขั้นรับหลักการ) และวาระที่ 3 (เห็นชอบทั้งฉบับ) นอกจากจะมีสียงเห็นชอบจากรัฐสภาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งแล้วต้องมีเสียงสมาชิกวุฒิสภา (สว.) เห็นชอบด้วย ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของวุฒิสภา ซึ่งปัจจุบันต้องได้เสียง 66 คน จาก สว. ที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ 198 คน

การที่รัฐสภารัฐสภามีมติ 329 ต่อ 302 ไม่เห็นด้วยกับการตัดอำนาจของ สว. 1 ใน 3 ในการให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยมี สส. พรรคภูมิใจไทย พรรคร่วมรัฐบาล และ สว. ร่วมโหวตสนับสนุนการคงอำนาจของวุฒิสภาเอาไว้ เมื่อค่ำวันที่ 11 ธันวาคม 2568 สะท้อนถึงข้อจำกัดของระบบรัฐสภาในการทำหน้าที่เป็นพื้นที่ต่อรองเชิงนโยบายและเชิงอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ เหตุการณ์ดังกล่าวไม่เพียงทำให้กระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญต้องยุติลง แต่ยังตอกย้ำปัญหาความไม่สมดุลระหว่างอำนาจของสถาบันที่มาจากการเลือกตั้งกับสถาบันที่ไม่ได้ยึดโยงกับประชาชน ส่งผลให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำเนินไปได้บนฐานของเจตจำนงของประชาชนผ่านผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้งอย่างแท้จริง และก่อให้เกิดภาวะ “การคงสภาพเดิมของอำนาจ” (Status Quo Bias) ในระบบการเมือง ซึ่งมติของรัฐสภาดังกล่าวส่งผลให้นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรีใช้อำนาจในการยุบสภา

กรณีดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อภาวะประชาธิปไตยของไทยในอย่างน้อยสามประการ คือ

ประการแรก เป็นการลดทอนบทบาทของประชาชนในฐานะแหล่งที่มาของอำนาจอธิปไตย เมื่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงกติกาสูงสุดไม่สามารถสะท้อนความต้องการของสังคมได้

ประการที่สอง ทำให้กลไกตามระบอบประชาธิปไตยกลายเป็นเพียงขั้นตอนเชิงรูปแบบ (Procedural Democracy) โดยขาดเนื้อหาสาระของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และ

ประการที่สาม บั่นทอนความเชื่อมั่นของประชาชนต่อสถาบันการเมือง ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่พอใจทางสังคมและความไม่มั่นคงทางการเมืองในระยะยาว

การแก้ไขปัญหาความถดถอยของประชาธิปไตยไทยจำเป็นต้องพิจารณาทบทวนโครงสร้างและกลไกการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการสร้างดุลยภาพระหว่างเสถียรภาพของรัฐกับหลักการอธิปไตยของประชาชน การเพิ่มบทบาทของประชาชนและผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้งในกระบวนการกำหนดกติกาสูงสุดของประเทศเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการฟื้นฟูความชอบธรรมและความยั่งยืนของระบอบประชาธิปไตยไทย

การไม่ผ่านร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญในวาระที่ 2 มิได้เป็นเพียงเหตุการณ์ทางรัฐสภา หากแต่เป็นภาพสะท้อนเชิงโครงสร้างของภาวะประชาธิปไตยที่ถดถอย การแก้ไขปัญหานี้จึงไม่อาจอาศัยเพียงกลยุทธ์ทางการเมืองระยะสั้น แต่จำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปเชิงสถาบันที่ยึดโยงกับเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริง

-10 ประเด็นด้านมนุษยธรรม
กรณีความขัดแย้งระหว่างไทย-กัมพูชา

ไทยกับกัมพูชาได้เกิดความขัดแย้งทางเขตแดนจนนำไปสู่การขัดกันทางอาวุธระหว่างกัน โดยปัญหาความขัดแย้งเป็นเรื่องของสิทธิเหนือพื้นที่ทับซ้อนทางเขตแดนระหว่างกัน ทั้งกัมพูชาและไทยต่างอ้างสิทธิเหนือเขตแดนระหว่างกันตามแนวสันปันน้ำเทือกเขาพนมดงรักโดยไม่สามารถเจรจาปักปันเขตแดนตามกรอบบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก พ.ศ. 2543 หรือ MOU43 นำไปสู่การปะทะกันทางอาวุธอย่างรุนแรงบริเวณพรมแดนระหว่างสองประเทศ

กรณีความขัดแข้ง ระหว่างไทย-กัมพูชา มีประเด็นสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อพลเรือนและแรงงานของทั้งสองประเทศ โดยรัฐบาลยังคงเพิกเฉยไม่ยอมแก้ไขให้เป็นรูปธรรม ประเด็นเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็นสามด้านหลักที่สำคัญและท้าทายต่อการแก้ไข

สิทธิมนุษยชนในบริบทของความขัดแย้งและชายแดน

ประเด็นที่ส่งผลกระทบรุนแรงที่สุดคือผลพวงจากการ สู้รบตามแนวชายแดน ที่เกิดขึ้นเป็นระยะ ซึ่งก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานหลายประการ:

- สิทธิในการมีชีวิตและความมั่นคงของพลเรือน: การโจมตีด้วยอาวุธที่อาจถือเป็น การโจมตีโดยไม่เลือกเป้าหมาย (Indiscriminate Attacks) ส่งผลให้มีพลเรือนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิตและบาดเจ็บ รวมถึงความเสียหายต่อสิ่งอำนวยความสะดวกพลเรือน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล และโบราณสถาน (เช่น กรณีปราสาทพระวิหาร) ซึ่งเป็นการละเมิดหลักการสำคัญของ กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (IHL) โดยเฉพาะอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 ฉบับที่ 4 แม้ว่ารัฐบาลพยายามอพยพประชาชนออกจากพื้นที่การรบ แต่ยังพบว่ามีพลเรือนไทยเสียชีวิตจากการขัดกันทางอาวุธ แสดงถึงการที่รัฐบาลไม่แยกพลรบและพลเรือนออกจากกันอย่างชัดเจนจนก่อให้เกิดการสูญเสียดังกล่าว
- การพลัดถิ่นและสิทธิในที่อยู่อาศัย: ประชาชนจำนวนมากที่อาศัยอยู่ใกล้แนวชายแดนต้อง พลัดถิ่นฐาน และอพยพออกจากบ้านเรือนเพื่อความปลอดภัย แม้ว่ารัฐบาลมีมาตรการตั้งศูนย์พักพิง แต่มาตรการแก้ไขปัญหาและชดใช้เยียวยายังล่าช้าและไม่เป็นรูปธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิในการเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม การดำรงชีพ และการศึกษา
- ความกังวลด้านอาวุธสงคราม: ข้อกังวลเกี่ยวกับการใช้ อาวุธระเบิดในพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น (EWIPA) และปัญหา ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ที่มีการวางขึ้นมาใหม่อันถือว่าขัดต่ออนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต และโอนทุ่นระเบิดสังหารบุคคล และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ค.ศ. 1997 หรืออนุสัญญาออตตาวา ยังคงเป็นภัยคุกคามระยะยาวต่อความปลอดภัยและการพัฒนาในพื้นที่ชายแดน
- การปฏิบัติ

สิทธิของแรงงานข้ามชาติและการจัดการการค้ามนุษย์

ในฐานะที่เป็นประเทศที่มีการย้ายถิ่นของแรงงานสูง แรงงานชาวกัมพูชาในประเทศไทย เผชิญกับความเสี่ยงด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง:

- การละเมิดสิทธิแรงงาน: แรงงานข้ามชาติจำนวนมากยังคงถูกเอารัดเอาเปรียบ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมประมงและการก่อสร้าง ซึ่งรวมถึงการได้รับ ค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และการไม่ได้รับความคุ้มครองทางสังคมตามกฎหมาย ซึ่งส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวเรียกร้องจากองค์กรภาคประชาสังคมและรัฐบาลกัมพูชาให้มีการจัดการอย่างเข้มงวด
- การค้ามนุษย์ในรูปแบบใหม่ (ศูนย์สแกมเมอร์): ปัจจุบันมีรายงานที่น่ากังวลอย่างยิ่งเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เพื่อบังคับให้ทำงานใน ศูนย์หลอกลวงทางไซเบอร์ (Scam Compounds) ในประเทศกัมพูชา ผู้เสียหายมักถูกกักขังและถูกบังคับใช้แรงงานเยี่ยงทาส ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง และเป็นความท้าทายด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรัฐบาลไทยยังไม่มีการดำเนินการปราบปรามสแกมเมอร์อย่างเป็นรูปธรรม

เสรีภาพในการแสดงออกและพื้นที่ประชาธิปไตย

ประเด็นสิทธิมนุษยชนไม่ได้จำกัดอยู่แค่ด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ แต่ยังรวมถึงด้านเสรีภาพของพลเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกัมพูชา:

- การจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก: มีรายงานว่าทางการใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับ นักกิจกรรม และ นักวิจารณ์ ที่แสดงความคิดเห็นต่อต้านรัฐบาล รวมถึงการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับความขัดแย้งชายแดน ซึ่งเป็นการจำกัด เสรีภาพในการแสดงออก และ เสรีภาพสื่อ อันเป็นหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย
- การเหยียดเชื้อชาติในสื่อและโลกออนไลน์ ความขัดแย้งระหว่างไทย-กัมพูชาเป็นเหตุให้มีการใช้ถ้อยคำเชิงคุกคาม ดูหมิ่นเกลียดชัง และเหยียดเชื้อชาติต่อชาวกัมพูชา รวมถึงแรงงานกัมพูชาในสื่อกระแสหลักและโซเชียลเน็ตเวิร์ค อันถือว่าเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการเหยียดและเลือกปฏิบัติด้านเชื้อชาติ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยไม่ได้ดำเนินคดีอย่างเป็นรูปธรรมต่อการคุกคามและการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าว

ผลกระทบจากเหตุนี้ ได้ครอบคลุมทั้งมิติทาง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และ การเมือง การแก้ไขปัญหานี้เรียกร้องให้ทั้งสองประเทศต้องสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยเน้นการ เคารพกฎหมายระหว่างประเทศการให้ ความคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ อย่างเท่าเทียม และการ ส่งเสริมพื้นที่แห่งเสรีภาพ ให้กับพลเมือง เพื่อมุ่งสู่ความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและมีมนุษยธรรมในภูมิภาคอาเซียน

รายการอ้างอิง :

ทูตกัมพูชา ฟ้องUN! ห่วงชาวเขมรในไทยถูกเกลียดชัง-เหยียดเชื้อชาติ. (2568, ตุลาคม 4. AMARIN. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.amarintv.com/news/social/526842

ไทยโชว์คลิปกัมพูชาใช้ "ทุ่นระเบิดใหม่" ทำทหารบาดเจ็บซ้ำซาก. (2568, ธันวาคม 6. Thai PBS. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.thaipbs.or.th/news/content/359191

ประชาชน 2 อำเภอติดชายแดน ทยอยเข้าศูนย์พักพิง จ.บุรีรัมย์. (2568, ธันวาคม 9. Thai PBS. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://www.thaipbs.or.th/news/content/359280

สธ. เผยยอดผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ชายแดนไทย-กัมพูชา พลเรือนเสียชีวิต 17 ราย รพ.สต. ได้รับผลกระทบ 139 แห่ง. (2568, กรกฎาคม 31. The Standard Online. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 1, 2568, จาก https://thestandard.co/border-conflict-17-civilian-deaths/

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การแสวงหาสิทธิมนุษยชนก้าวหน้า ถดถอย

ความเป็นมา

วันสิทธิมนุษยชนสากลและวันรัฐธรรมนูญของไทย 10 ธันวาคม ของทุกปี สสส. และเครือข่ายองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน ร่วมกันรวบรวมสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในรอบปี 2568 เพื่อที่จะเป็นการทบทวนและติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งที่เป็นประเด็นก้าวหน้า 10 (เด่น) และประเด็นถดถอย 10 (ด้อย) สำหรับปีนี้นับเป็นโอกาสที่จะทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในรอบปี ที่จะช่วยให้มีการติดตามและตรวจสอบเรื่องดังกล่าว และเป็นการจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ให้มีการตรวจสอบและประเมินสถานการณ์ และเป็นข้อมูลสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ คุ้มครอง ปกป้อง และส่งเสริมงานด้านสิทธิมนุษยชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำรายงานต่อสาธารณะ รัฐบาล หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ปัญหาสิทธิมนุษยชน
2. เพื่อสร้างเวทีให้เกิดการรับรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน
3. เพื่อติดตามกรณีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อนำไปสู่การแก้ไข และยกระดับของการสร้างสังคมแห่งการเคารพสิทธิมนุษยชนต่อกัน

หลักเกณฑ์และกรอบแนวคิด

ภายใต้บนบัญญัติที่ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ 2560 และกติกา อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ทั้ง 9 ฉบับ (ไทยรับรอง 7 ฉบับ) โดยมีหลักเกณฑ์ ที่ต้องพิจารณาเรื่อง หรือเป็นกรณีใช้อำนาจของเจ้าหน้ารัฐ มีหน้าที่ในการเคารพ การปกป้องคุ้มครองและทำให้บรรลุผลสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยการกำหนด กฎหมาย นโยบาย แผนงาน หรือโครงการ รวมทั้งการประกันสิทธิโดยสถาบันตุลาการ ดังนั้นการพิจารณาความก้าวหน้า หรือถดถอยต้องเป็นไปตามกรอบกฎหมาย นโยบาย การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ หรือคำพิพากษาของศาล

1. ประเด็น 10 ก้าวหน้า (มีการสร้างบรรทัดฐาน มีผลอย่างต่อเนื่องระยะยาว)

1.1 มีการออก กฎหมาย กฎ หรือระเบียบ ที่มีความก้าวหน้าในประเด็นสิทธิมนุษยชน

1.2 มีนโยบายหรือแผนงานรับรองประเด็นสิทธิมนุษยชนใหม่

1.3 มีคำพิพากษาของศาลที่ประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน

1.4 มีกรณีการพัฒนาสิทธิสิทธิมนุษยชนโดยหน่วยงานภาครัฐเพิ่มขึ้น หรือยกระดับสิทธิ

2. ประเด็น10 ถดถอย (มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง หรืออย่างเป็นระบบ)

2.1 มีการออกกฎหมาย กฎ หรือระเบียบ ที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

2.2 มีนโยบายหรือแผนงานที่ส่งผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน
2.3 มีคำพิพากษาของศาลที่ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชน
2.4 มีกรณีการใช้อำนาจรัฐ หรือเจ้าหน้าที่รัฐละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

รายชื่อคณะทำงานจัดทำรายงาน

คณะที่ปรึกษา

1. สมชาย หอมลออ
2. ไพโรจน์ พลเพชร
3. นิกร วีสเพ็ญ
4. ลดาพร เผาเหลืองทอง
5. สุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง
6. ลัดดาวัลย์ ตันติวิทยาพิทักษ์

คณะทำงาน

1. ศราวุฒิ ประทุมราช
2. ขรรค์เพชร ชายทวีป
3. คอรีเยาะ มานุแช
4. กาญจนา อัครชาติ
5. เบญจพร บัวสำลี
6. วรภัทร วีรพัฒนคุปต์
7. พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์
8. ณัฐวัฒน์ กฤตยานวัช
9. วฤณดา แก้วประดับ
10. อนุชา วินทะไชย

เกี่ยวกับ สสส.

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
Union for Civil Liberty (UCL.)

ความเป็นมา

ด้วยความปรารถนาที่จะเห็นการพัฒนาของสังคมไทยได้ก้าวรุดหน้าไปอย่างมีเสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพในหมู่คนไทยด้วยกัน การสร้างสรรค์และส่งเสริมให้แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนได้ซึมซับเข้าไปในวิถีชีวิตของประชาชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะบทเรียนในอดีตได้สอนให้เราตระหนักว่า “มีแต่การที่มนุษย์เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ และให้เกียรติซึ่งกันและกันเท่านั้น จึงจะนำมาซึ่งสันติสุขในสังคม”

เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2516 นักศึกษา นักวิชาการ ทนายความ และประชาชนจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ตระหนักในคุณค่าแห่งสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกันก่อตั้ง สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) ขึ้นในนาม “สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Union for Civil Liberty (UCL.))” ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน และเพื่อเผยแพร่แนวคิด เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป

สสส. ได้ดำเนินกิจกรรมในการพิทักษ์และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนตลอดมา ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการอรรถคดี เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย รณรงค์ให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม และสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของตน ฯลฯ

ต่อมาเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2526 สสส. ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นสมาคม จึงเปลี่ยนชื่อจากสหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน มาเป็น “สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)” แต่ยังคงใช้ชื่อภาษาอังกฤษเป็น (Union for Civil Liberty (UCL.))” เช่นเดิม

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย
2. ให้บริการโดยทั่วไปเพื่อขจัดการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน
3. ร่วมมือและประสานงานกับองค์การ หรือสมาคมอื่นที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน
4. ส่งเสริมให้ประชาชนตามท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร ได้ตื่นตัวในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ทั้งนี้เพื่อกระจายความคิดและการปฏิบัติออกไปถึงระดับท้องถิ่น
5. วางมาตรการและการดำเนินการพิทักษ์สิทธิเสรีภาพ
6. คุ้มครองสิทธิผู้บริโภค อนุรักษ์และพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมสิทธิของประชาชนในด้านนิเวศวิทยา

หลักการในการดำเนินงาน

1. สมาชิกภาพเป็นการเข้าร่วมกันโดยความสมัครใจ ในฐานะเอกชนไทย และเปิดรับทั่วไป
2. เป็นองค์กรเอกชน ดำเนินงานของตนโดยอิสระ

3. ไม่มีฐานะเป็นตัวแทน หรือปากเสียงหรือผลประโยชน์ของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะหากปฏิบัติหน้าที่เพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยทั่วไป

4. เป็นกลางทางการเมือง กล่าวคือ ไม่เป็นเครื่องมือเพื่อการแสวงหาอำนาจ หรือสนับสนุนกลุ่มการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ

กิจกรรมและการดำเนินงาน

1. งานรณรงค์และส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประกอบด้วยการสร้างเครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน การให้คำปรึกษากฎหมายกับประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน การช่วยเหลือทางกฎหมาย และการเผยแพร่ความรู้สิทธิมนุษยชนผ่านสื่อมวลชน

2. งานด้านการศึกษาและวิจัย สสส. ศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางนโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และโทษประหารชีวิต

3. การจัดทำร่างกฎหมาย สสส. ดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายที่มีความสำคัญต่อการส่งสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อเป็นเครื่องในการดำเนินงานและเป็นหลักประกันสิทธิให้กับประชาชน หรือมีการเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายที่ขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชน หรือละเมิดสิทธิประชาชน

4. การจัดทำรายงานและการเผยแพร่ความรู้สิทธิมนุษยชน สสส. จัดทำรายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนประเทศไทย ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนประจำปี การจัดพิมพ์หนังสือเล่ม และคู่มือปฏิบัติงาน เพื่อนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

5. การประสานงานเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกันเพื่อดำเนินงานกิจกรรมขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ณ ปัจจุบัน สสส. มีการประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกระทรวงยุติธรรม แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา เป็นต้น

ที่ตั้งสำนักงานและการติดต่อกับ สสส.

109 ซอยสิทธิชน ถนนสุทธิสารวินิจฉัย สามเสนนอก ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310
109 Soi Sitthichon, Suthisarnwinitchai Road, Samsennok, Huaykwang, Bangkok
Thailand 10310 Tel: 02 2754231- 2 Fax: 02 2754230 Email:uclthailand@gmail.com
Website: http://ucl.or.th/

รายชื่อคณะกรรมการชุดปัจจุบัน

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
Union for Civil Liberty (UCL.)